

PLAN OCHRONY PARKU KRAJOBRAZOWEGO „LASY NAD GÓRNĄ LISWARTĄ”

Rozdział 1

Cele ochrony przyrody oraz przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania ich realizacji

§ 1. Ogólne cele ochrony walorów przyrodniczo-krajobrazowych oraz historycznych i kulturowych.

1. Ochrona walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”, zwanego dalej „Parkiem”, **warunkuje:**

- 1) zachowanie dużych kompleksów leśnych oraz łąk śródleśnych wraz z całym bogactwem ich szaty roślinnej w tym chronionych i rzadkich gatunków roślin, zbiorowisk roślinnych oraz występujących tu gatunków fauny;
- 2) zachowanie i poprawa możliwości trwałego i stabilnego funkcjonowania ekosystemów, w tym utrzymanie powiązań z zewnętrznymi układami przyrodniczymi (funkcji korytarzy ekologicznych);
- 3) stabilizowanie i wzbogacanie różnorodności biologicznej na poziomie ekosystemów, siedlisk, gatunków i genotypów;
- 4) przywracanie wartości przyrodniczych utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka;
- 5) sukcesywna poprawa stanu wszystkich komponentów środowiska, m. in. poprzez podejmowanie działań w zakresie infrastruktury technicznej;
- 6) optymalizacja zasad korzystania z zasobów przyrody w warunkach gospodarczego użytkowania terenu;
- 7) ograniczenie oddziaływania istniejących i potencjalnych barier ekologicznych wynikających w szczególności z zainwestowania w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej;
- 8) zachowanie walorów kulturowych i krajobrazowych, w tym elementów charakterystycznego krajobrazu kulturowego z zabytkowymi układami przestrzennymi wsi, zespołami pałacowo-parkowymi, historycznymi elementami zagospodarowania przemysłowego, alejami, zadrzewieniami śródpolnymi i układem dróg historycznych;
- 9) udostępnienie Parku dla celów turystycznych, rekreacyjnych i edukacyjnych, przy zachowaniu jego walorów przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych.

§ 2. Cele szczegółowe.

1. Ochrona litosfery poprzez:

- 1) zachowanie zespołów form ukształtowania terenu reprezentujących zestawy cech charakterystycznych dla występujących w Parku typów morfogenetycznych;

- 2) utrzymanie na wybranych terenach naturalnych procesów geomorfologicznych;
 - 3) zachowanie struktur litogenicznych warunkujących istnienie ekosystemów o istotnych walorach przyrodniczych;
 - 4) ograniczanie antropogenicznych przekształceń powierzchni ziemi;
 - 5) zachowanie struktury przestrzennej gleb, ze szczególnym uwzględnieniem ochrony gleb organicznych.
2. Ochrony ekosystemów wodnych i podmokłych poprzez:
- 1) przywracanie i utrzymywanie naturalnych warunków hydrologicznych, ze szczególnym uwzględnieniem systemu hydrologicznego rzeki Liswarty;
 - 2) gospodarowanie wodą prowadzące do utrzymania i ewentualnie zwiększenia zasobności wodnej terenu;
 - 3) poprawa stanu czystości wód powierzchniowych i podziemnych;
 - 4) ochrona i przywracanie elementów naturalnej struktury hydrograficznej;
 - 5) zachowanie trwałego funkcjonowania ekosystemów hydrogenicznych;
 - 6) przeciwdziałanie wzrostowi trofii środowiska wodnego oraz gruntowo-wodnego;
 - 7) zachowanie charakterystycznej różnorodności biologicznej środowisk wodnych.
3. Ochrona zbiorowisk roślinnych i siedlisk przyrodniczych poprzez:
- 1) zachowanie dotychczasowej różnorodności zbiorowisk roślinnych;
 - 2) ochrona najbardziej cennych i najlepiej zachowanych fitocenoz naturalnych oraz półnaturalnych;
 - 3) przywracanie zbiorowiskom wartości przyrodniczych częściowo utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka, w tym zwłaszcza renaturyzacja siedlisk hydrogenicznych;
 - 4) odtwarzanie ekosystemów leśnych o składach gatunkowych zgodnych z siedliskiem przebudowa dotychczasowych drzewostanów monokulturowych, zrównoważone użytkowanie ekosystemów leśnych;
 - 5) optymalizacja zasad korzystania z zasobów szaty roślinnej w warunkach rolniczego, leśnego i rekreacyjnego użytkowania terenu;
 - 6) utrzymanie powierzchni siedlisk przyrodniczych typowych dla Parku i przywrócenie im wartości przyrodniczych utraconych lub naruszonych w wyniku działalności człowieka;
 - 7) uzupełnianie sieci obszarów objętych ochroną prawną o odpowiednio rozległe powierzchnie zróżnicowanych siedlisk, charakteryzujących się występowaniem dużej liczby gatunków chronionych, zagrożonych i rzadkich.
4. Ochrona gatunków roślin wyższych, porostów i grzybów oraz ich siedlisk poprzez:
- 1) utrzymanie i wzmacnianie pełnej różnorodności gatunków na ich naturalnych stanowiskach oraz w typowych dla nich fitocenozach;
 - 2) zapewnienie warunków do wzrostu liczebności populacji rzadkich, ginących i cennych gatunków;
 - 3) przywracanie utraconych wartości florystycznych i fitocenotycznych części zbiorowisk antropogenicznych;
 - 4) ograniczenie rozprzestrzeniania się antropofitów takich jak m. in.: czeremcha amerykańska *Padus serotina*, dąb czerwony *Quercus rubra*,

robinia akacjowa *Robinia pseudoacacia*, klon jesionolistny *Acer negundo*, niecierpek himalajski *Impatiens grandulifera*;

- 5) restytucja gatunków na siedliska i stanowiska, na których w przeszłości występowały;
- 6) optymalizacja zasad gospodarczego użytkowania obszaru Parku gwarantujących utrzymanie bogactwa przyrodniczej różnorodności grzybów, porostów i roślin wyższych.

5. Ochrona gatunków zwierząt i ich siedlisk poprzez:

- 1) zachowanie jak największej różnorodności gatunkowej zgrupowań zwierząt w naturalnych miejscach ich bytowania, a zwłaszcza zgrupowań najcenniejszych pod względem przyrodniczym na terenie Parku, tj. występujących na obszarach podmokłych;
- 2) zapobieganie degradacji zgrupowań zwierząt przez ochronę ich siedlisk;
- 3) utrzymanie wysokiej mozaikowości środowiska z dużym udziałem ekotonów, warunkującej bogactwo i różnorodność zgrupowań zwierząt, a także utrzymanie i tworzenie korytarzy ekologicznych umożliwiających migrację zwierząt;
- 4) ograniczenie wprowadzania i kontrola liczebności gatunków obcego pochodzenia, w szczególności gatunków inwazyjnych, mogących stanowić zagrożenie dla rodzimej fauny, takich jak m. in.: jenot *Nyctereutes procyonoides*, norka amerykańska *Neovison vison*, szop pracz *Procyon lotor*, rak pręgowany *Orconectes limosus*;
- 5) renaturyzacja najcenniejszych pod względem przyrodniczym środowisk przekształconych w wyniku działalności człowieka poprzez przywrócenie naturalnych lub półnaturalnych stosunków wodnych oraz zahamowanie niektórych procesów naturalnej sukcesji roślinnej na terenach otwartych;
- 6) ochrona ostoi fauny poprzez ograniczanie aktywności turystycznej i innych form użytkowania na obszarach szczególnie cennych pod względem przyrodniczym;
- 7) optymalizacja zasad gospodarczego użytkowania obszaru Parku gwarantujących utrzymanie wysokiej różnorodności fauny.

6. Celem ochrony walorów krajobrazowych jest:

- 1) zachowanie i kształtowanie regionalnych cech fizjonomii krajobrazu Parku związanych z tradycyjnymi sposobami gospodarowania oraz budownictwa;
- 2) przywracanie obszarom o krajobrazie negatywnie przekształconym ich potencjalnych wartości kulturowych i przyrodniczych;
- 3) rozmieszczenie gospodarczych funkcji terenów w sposób nie powodujący obniżenia lub utraty wartości krajobrazowych oraz niekolidujących ze sobą wzajemnie;
- 4) właściwy rozwój układów osadniczych, w tym ograniczanie rozpraszania zabudowy;
- 5) przeciwdziałanie dysharmonii w krajobrazie, m.in. poprzez niedopuszczanie do realizacji agresywnych struktur dominujących (wieże przekaźnikowe, elektrownie wiatrowe, itp.);
- 6) zachowanie i odtwarzanie charakterystycznych układów zadrzewień, w tym zwłaszcza alei przydrożnych;

- 7) zachowanie wnętrz i otwarcie widokowych o szczególnych wartościach krajobrazowych zarówno w krajobrazie zbliżonym do naturalnego, jak i w krajobrazie kulturowym;
- 8) uwzględnienie zasad ochrony krajobrazów w planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

7. Celem ochrony wartości kulturowych jest:

- 1) zachowanie, wyeksponowanie i właściwe wykorzystanie elementów dziedzictwa kulturowego wraz z ich otoczeniem;
- 2) rewitalizacja i rewaloryzacja przekształconych lub częściowo zniszczonych elementów dziedzictwa kulturowego;
- 3) ochrona i utrwalanie tożsamości kulturowej obszaru Parku zwłaszcza:
 - a) kultury organizacji przestrzennej historycznych struktur osadniczych oraz swoistego charakteru zabudowy wiejskiej,
 - b) ciągłości procesu dziejowego budowania struktury środowiska kulturowego poprzez stosowanie „zasady dobrej kontynuacji”,
 - c) odtwarzanie i ożywianie lokalnych tradycji; zachowanie elementów kultury ludowej, w tym folkloru muzycznego i tanecznego, zwyczajów, obrzędów i uroczystości ludowych,
 - d) zachowanie historycznych cmentarzy oraz miejsc pamięci narodowej

§ 3. Przyrodnicze, społeczne i gospodarcze uwarunkowania realizacji celów ochrony przyrody Parku zawiera załącznik nr 1 do planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą” zwanego dalej „Planem”.

Rozdział 2

Identyfikacja oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczania istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz ich skutków

§ 4.1. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych Parku oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia oraz ich skutków określa załącznik nr 2 do Planu.

2. Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń zewnętrznych Parku oraz określenie sposobów eliminacji lub ograniczenia oraz ich skutków określa załącznik nr 3 do Planu.

Rozdział 3

Obszary realizacji działań ochronnych

§ 5.1. Na terenie Parku wyznacza się sześć obszarów i pięć podobszarów realizacji działań ochronnych.

2. Obszary realizacji działań ochronnych oznacza się następująco:

- 1) DR - obszar krajobrazu naturalno-kulturowego i naturalnego doliny Liswarty o najwyższych rygorach ochronnych;
- 2) N - obszary krajobrazu naturalnego o najwyższych rygorach ochronnych;
- 3) NK - obszary krajobrazu naturalnego i naturalno-kulturowego o wysokich rygorach ochronnych;
- 4) K 1 - obszary krajobrazu kulturowego o najwyższych rygorach ochronnych;
- 5) K 2 - obszary krajobrazu kulturowego o wysokich rygorach ochronnych;

6) D - obszary o krajobrazie zdegradowanym lub zagrożonym degradacją wymagające rekultywacji lub izolacji.

3. Ze względów funkcjonalnych obszar realizacji działań ochronnych N dzieli się na podobszary:

- 1) N1 - lasy ze starodrzewiem i leśno-torfowiskowe na połudn.-wschód od miejscowości Zborowskie;
- 2) N2 - lasy ze starodrzewiem na północ i wschód od doliny Liswarty i miejscowości Łębki w kierunku Herbów, z rezerwatami „Cisy w Łębkach”, „Cisy nad Liswartą”;
- 3) N3 - kompleks leśny na południe od Lisowa ze starodrzewiem i przylegającymi podmokłymi łąkami;
- 4) N4 - lasy na północny wschód od doliny Liswarty od stawów Piłka do miejscowości Niwy ze starodrzewiem, pomnikami przyrody, rezerwatem „Rajchowa Góra”;
- 5) N5 - obszar leśny na południe od linii kolejowej Herby-Trzepizury i na półn-wschód od Aleksandrii - starodrzew, rzeźba terenu, użytek ekologiczny „Bagienko w Pietrzakach”.

§ 6.1. W celu realizacji zadań związanych z ochroną dóbr kultury i krajobrazu na terenie Parku wyróżnia się 60 stref ochrony konserwatorskiej.

2. Wyróżnia się następujące kategorie stref ochrony konserwatorskiej (oznaczone na mapie – literami):

A – (strefa A1-A2) strefa ścisłej ochrony konserwatorskiej, w której obowiązuje zachowanie historycznego układu przestrzennego ze wszystkimi elementami, konserwacja zachowanych głównych elementów układu przestrzennego, usunięcie i przebudowa obiektów dysharmonijnych, dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji przestrzennej, każdorazowa konieczność uzyskania zezwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (WKZ) dla wszelkiej działalności budowlanej, wymóg konsultowania i uzyskiwania każdorazowo zgody WKZ dla wszelkich zmian i podziałów nieruchomości oraz przebudowy, rozbudowy i remontów wszelkich obiektów w strefie.

B – (strefy B1–B20) strefa pośredniej ochrony konserwatorskiej, w której obowiązuje zachowanie historycznego układu przestrzennego, rewaloryzacja i modernizacja obiektów o wartościach kulturowych, docelowe usunięcie lub przebudowa obiektów dysharmonijnych, konieczność dostosowania nowych obiektów do historycznej kompozycji przestrzennej oraz historycznych form zabudowy, wymóg konsultowania i uzyskiwania każdorazowo zgody WKZ dla wszelkich działań inwestycyjnych.

K – (strefy K1-K19) strefa ochrony krajobrazu, w której obowiązuje zachowanie historycznych granic założeń krajobrazowych, utrzymanie integralności zespołów pałacowo-parkowych, parków i cmentarzy oraz alei, rewaloryzacja zabytkowych elementów krajobrazu urządzonego, wymóg lokalizacji obiektów kubaturowych na terenie parków tylko na miejscu dawnej zabudowy; wymóg konsultowania i uzyskania każdorazowo uzgodnienia WKZ dla wszelkich prac renowacyjnych, porządkowych i wycinki drzew.

W – strefa ścisłej ochrony reliktyw archeologicznych, w której zakazana jest wszelka działalność budowlana nie związana bezpośrednio z rewaloryzacją tych terenów.

OW – (strefy OW1-OW19) strefa obserwacji archeologicznych, w której wymagany jest nadzór archeologiczno-konserwatorski wszelkiej działalności inwestycyjnej; w razie stwierdzenia reliktyw archeologicznych (także poza tą strefą) wszelkie prace budowlane powinny być przerwane.

3. Wyznaczone strefy ochrony konserwatorskiej dóbr kultury i krajobrazu oraz wymagane rygory ochronne dla poszczególnych gmin określa załącznik nr 4 do Planu.

§ 7. Na terenie Parku wyróżnia się strefy dopuszczalnego zainwestowania:

PP - tereny aktywności gospodarczych;

ML - tereny z indywidualną zabudową rekreacyjną oraz innymi formami zagospodarowania rekreacyjnego, sportowego i turystycznego (w tym z bazą noclegową);

MN - pozostałe tereny osadnicze, określone ogólnie jako wielofunkcyjne, głównie mieszkaniowe i usługowe.

Wymagane zalecenia dla poszczególnych stref zainwestowania wskazane zostały w Rozdziale 6.

§ 8. Zasięg terytorialny obszarów, podobszarów i stref, o których mowa w § 5, 6 i 7 określa załącznik nr 5 do Planu.

Rozdział 4

Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu

§ 9. Zakres prac związanych z ochroną przyrody i kształtowaniem krajobrazu w poszczególnych obszarach i podobszarach wymienionych w Rozdziale 3 wskazuje załącznik nr 6 do Planu.

Rozdział 5

Obszary udostępniane dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz określenie sposobów korzystania z tych obszarów

§ 10. Obszary Parku udostępnione dla celów naukowych, edukacyjnych, turystycznych, rekreacyjnych, amatorskiego połowu ryb i dla innych form gospodarowania oraz sposoby korzystania z tych obszarów określa załącznik nr 7 do Planu.

Rozdział 6

Ustalenia do studiów uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin, miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego oraz planu przestrzennego zagospodarowania województwa śląskiego dotyczące eliminacji lub ograniczenia zagrożeń wewnętrznych lub zewnętrznych

§ 11.1. W celu określenia ustaleń planu ochrony Parku do stosowania w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa wyznacza się sześć stref i pięć podstref funkcjonalnych (zasięgiem odpowiadającym obszarom i podobszarom działań ochronnych wyznaczonym w Rozdziale 3):

1) Strefę DR – obszar krajobrazu naturalno-kulturowego i naturalnego doliny Liswarty o najwyższych rygorach ochronnych;

2) Strefę N – obszar krajobrazu naturalnego o najwyższych rygorach ochronnych, obejmującą:

- a) Podstrefę N1 – lasy ze starodrzewiem i leśno-torfowiskowe na południowy-wschód od miejscowości Zborowskie, z rezerwatem „Łęg nad Młynówką” i użytkiem ekologicznym „Brzoza”;
 - b) Podstrefę N2 – lasy ze starodrzewiem na północ i wschód od doliny Liswarty i miejscowości Łebki w kierunku Herbów, z rezerwatami „Cisy w Łębkach”, „Cisy nad Liswartą”;
 - c) Podstrefę N3 – kompleks leśny na południe od Lisowa z starodrzewiem i przylegającymi podmokłymi łąkami;
 - d) Podstrefę N4 – lasy na północny wschód od doliny Liswarty od stawów Piłka do miejscowości Niwy ze starodrzewiem, pomnikami przyrody, rezerwatem „Rajchowa Góra”, użytkiem ekologicznym „Jeziorko”;
 - e) Podstrefę N5 – obszar leśny na południe od linii kolejowej Herby-Trzepizury i na północny-wschód od Aleksandrii - starodrzew, rzeźba terenu, użytek ekologiczny „Bagienko w Pietrzakach”;
- 3) Strefę NK – obszar krajobrazu naturalnego i naturalno-kulturowego o wysokich rygorach ochronnych;
- 4) Strefę K 1 – obszar krajobrazu kulturowego o najwyższych rygorach ochronnych;
- 5) Strefę K 2 – obszar krajobrazu kulturowego o wysokich rygorach ochronnych
- 6) Strefę D – obszary o krajobrazie zdegradowanym lub zagrożonym degradacją wymagające rekultywacji lub izolacji.
2. Zasięg terytorialny Stref i podstref funkcjonalnych, o których mowa w § 11.1 przedstawia załącznik nr 5 do Planu.
3. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych na obszarze całego Parku w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:
- 1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:
- a) zachowanie strefy o szerokości minimum 50 m od ściany lasu jako wolnej od zabudowy; niepożądane w tej strefie są również ogrodzenia,
 - b) wprowadzenie zakazu zabudowy na terenach położonych poza określonymi w planie ochrony terenami dopuszczalnego osadnictwa,
 - c) niedopuszczanie do stosowania ogrodzeń z prefabrykatów betonowych; wprowadzane ogrodzenia nie mogą stwarzać barier dla przemieszczania się zwierząt,
 - d) zachowanie przebiegu dróg historycznych: dawnej drogi granicznej, dawnej drogi Boronów-Częstochowa, drogi gospodarczej Górny Dwór-Lipowiec-Cielec, drogi na śladzie dawnej kolejki leśnej, drogi Nowy Dwór-Molna, dawnej drogi Lubliniec-Częstochowa, tzw. „Napoleońskiej”,
 - e) zachowanie ciągłości korytarzy ekologicznych zwłaszcza dolin cieków (m. in. doliny Liswarty), poprzez odpowiednie bezkolizyjne projektowanie nowych dróg i tras, a w przypadku przebudowy istniejących dróg, kształtowanie odpowiednich przepraw mostowych i przejść dla zwierząt,
 - f) ochronę historycznych zadrzewień przydrożnych poprzez:
 - ograniczenie usuwania drzew (również w przypadku modernizacji dróg),
 - uzupełnianie zadrzewień zgodnie z tradycyjnym składem gatunkowym,
 - g) na terenach określonych jako strefy obserwacji archeologicznej - prowadzenie wszelkich prac naruszających strukturę gruntu (poza normalnymi pracami polowymi) pod

nadzorem archeologicznym i stosowanie się do odpowiednich przepisów dotyczących ochrony zabytków,

h) sukcesywną likwidację lub rekultywację nielegalnych składowisk odpadów i wyrobisk eksploatacyjnych,

i) zorganizowanie i wprowadzenie skutecznej kontroli nad gospodarką odpadową w gminach,

j) sukcesywne porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenach osadniczych.

2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:

a) lokalizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2008 r. Nr 199, poz. 1227 ze zm.¹),

b) wyznaczania stref przemysłowych (w rozumieniu w rozumieniu ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t. j. Dz. U. z 2008 r., Nr 25, poz. 150 ze zm.²); zasięg uciążliwego oddziaływania na środowisko lokalizowanych przedsięwzięć gospodarczych nie może wykraczać poza granice nieruchomości, do której przedsiębiorca (inwestor) posiada tytuł prawny (zgodnie z wymogami ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska),

c) dopuszczających lokalizację obiektów agresywnej reklamy wizualnej,

d) polegających na lokalizacji zabudowy w bezpośrednim sąsiedztwie brzegów cieków i innych akwenów (w tym stawów), z wyjątkiem niezbędnych urządzeń hydrotechnicznych związanych z gospodarką rybacką i rekreacją nadwodną.

e) polegających na lokalizacji nowych linii energetycznych wysokich i najwyższych napięć poza istniejącym przebiegiem oraz elektrowni wiatrowych.

3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących zagospodarowanie rekreacyjno-turystyczne niezagrożące właściwemu stanowi gatunków i siedlisk przyrodniczych.

4. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa – dla wyznaczonych w Planie terenów osadniczych:

1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:

a) realizację nowego budownictwa w sposób nawiązujący do tradycji lokalnej - zapewniając zachowanie jego charakterystycznych cech związanych z:

¹ Zmiany wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 42, poz. 340, Nr 84, poz. 700 i Nr 157, poz. 1241; z 2010 r. Nr 28, poz. 145, Nr 106, poz. 675, Nr 119, poz. 804, Nr 143, poz. 963 i Nr 182, poz. 1228; z 2011 r. Nr 32, poz. 159, Nr 122, poz. 695, Nr 132, poz. 766, Nr 135, poz. 789, Nr 152, poz. 897, Nr 163, poz. 981, Nr 170, poz. 1015 i Nr 178, poz. 1060; z 2012 r. poz. 460, poz. 472, poz. 908, poz. 951 i poz. 1529; z 2013 r. poz. 21.

² Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2008 r. Nr 111, poz. 708, Nr 138, poz. 865, Nr 154, poz. 958, Nr 171, poz. 1056, Nr 199, poz. 1227, Nr 223, poz. 1464 i Nr 227, poz. 1505; z 2009 r. Nr 19, poz. 100, Nr 20, poz. 106, Nr 79, poz. 666, Nr 130, poz. 1070 i Nr 215, poz. 1664; z 2010 r. Nr 21, poz. 104, Nr 28, poz. 145, Nr 40, poz. 227, Nr 76, poz. 489, Nr 119, poz. 804, Nr 152, poz. 1018 i 1019, Nr 182, poz. 1228, Nr 229, poz. 1498 i Nr 249, poz. 1657; z 2011 r. Nr 32, poz. 159, Nr 63, poz. 322, Nr 94, poz. 551, Nr 99, poz. 569, Nr 122, poz. 695, Nr 152, poz. 897, Nr 178, poz. 1060 i Nr 224, poz. 1341; z 2012 r. poz. 460, poz. 951, poz. 1342 i poz. 1513; 2013 r. poz. 21.

- maksymalną wysokością zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej i zagrodowej oraz zabudowy gospodarczej o powierzchni rzutu poziomego nieprzekraczającej $60\text{m}^2 - 10\text{ m}$ (od poziomu gruntu do najwyższego punktu dachu); w szczególnych przypadkach (np. przy modernizacji istniejącego budynku o płaskim dachu) – dopuszczalna wysokość 12 m; liczba kondygnacji – do 2, dodatkowo z użytkowym poddaszem,
- maksymalną wysokością budynków w zabudowie letniskowej – do 8 m; liczba kondygnacji – 1 oraz użytkowe poddasze, ewentualnie dopuszczalne 2 kondygnacje (+ użytkowe poddasze), jeśli wynika to ze szczególnych cech sąsiedztwa (np. istniejącej zabudowy),
- dachami symetrycznymi, wielospadowymi (w tym dwuspadowe), o nachyleniu połaci jednakowym na danej nieruchomości w przedziale 30° - 50° , kryte dachówką ceramiczną lub innymi materiałami dachówkopodobnymi, blachodachówką, gontem, strzechą; kolorystyka pokrycia dachowego nie może stwarzać dominanty wizualnej w krajobrazie; to samo ustalenie dotyczy kolorystyki elewacji; niepożądane elewacje wykonane z paneli.
- b) rozplanowanie zabudowy (układ kalenic dachu względem drogi) nawiązujące do układów istniejącej zabudowy,
- c) wyłączenie z zabudowy i innego technicznego zainwestowania większych zwartych areałów (min. 0,5 ha) gleb klasy III oraz gleb organicznych,
- d) w zagospodarowaniu nieruchomości udział powierzchni biologicznie czynnej terenu nie powinien być mniejszy niż:
 - 40% na terenach z zabudową mieszkaniową i mieszkaniowo-usługową (symbol MN),
 - 50% na zabudowanych terenach rekreacyjnych (zabudowa letniskowa – symbol ML),
 - 15% na terenach aktywności gospodarczych (w tym usługowych – symbol PP).

2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych polegających na rozpraszaniu zabudowy. W rozwoju układów osadniczych (zabudowanych) stosować należy zasadę kontinuum przestrzennego polegającą na – w pierwszej kolejności – dopełnianiu istniejących luk w ciągach zabudowy, a następnie dodawaniu nowych terenów zabudowanych do ukształtowanych wcześniej układów osadniczych.

3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących

- a) w przypadku terenów z zagospodarowaniem rekreacyjnym, w oderwaniu od ukształtowanych układów osadniczych - realizację takich form zagospodarowania jak: terenowe obiekty sportowo-rekreacyjne, tereny spacerowo-wypoczynkowe (bez zabudowy), gospodarstwa agroturystyczne (jednak przede wszystkim wykorzystujące istniejącą rozproszoną zabudowę), zagospodarowanie związane z rekreacją nadwodną, gospodarstwa (ośrodki) jeździeckie,
- b) organizowanie imprez masowych.

5. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Strefie DR w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:

1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:

- a) zachowanie i ochronę fragmentów lasów łągowych i grądowych,
- b) przywracanie tradycji gospodarki łąkarskiej na łąkach wilgotnych i świeżych,
- c) ograniczanie budowy stawów hodowlanych oraz innych form zagospodarowania mogących istotnie zmieniać stosunki wodne,

- d) zachowanie dalekich widoków i panoram (panorama z mostu w Taninie w kierunku Braszczoka, z drogi przez Łebki i Kamińsko w kierunku Liswarty),
 - e) zachowanie istniejących w krajobrazie historycznych elementów zagospodarowania (groble, stawy, spiętrzenia potoków, młyn w Klucznie, aleje drzew, pasy zadrzewień),
 - f) opracowanie programu retencji przy uwzględnieniu zasady maksymalnej akumulacji wód,
 - g) modernizację infrastruktury technicznej polegającą na minimalizacji ingerencji w krajobraz (linie podziemne).
- 2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych przewidujących:
- a) wprowadzanie nowej zabudowy, w tym rekreacyjnej (poza wyznaczonymi terenami dopuszczalnego osadnictwa) z wyjątkiem niezbędnych obiektów hydrotechnicznych, dróg i infrastruktury technicznej oraz obiektów rekreacji nadwodnej,
 - b) wykluczenie możliwości przekształcania łąk w grunty rolne,
 - c) przesłanianie osi widokowych,
 - d) rozwiązania zmierzające do eksploatacji kruszywa,
 - e) lokalizowanie obiektów lub prowadzenia gospodarki (w tym rolnej) zagrażającej środowisku wodnemu i gruntowo-wodnemu,
 - f) wprowadzanie większych areałów zalesień.
- 3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących stawianie platform obserwacyjnych w punktach widokowych.
6. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Strefie N (Podstrefy N1-N5) w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:
- 1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:
- a) przeciwdziałanie niekorzystnym dla wilgotnych siedlisk zmianom stosunków wodnych oraz renaturyzację przesuszonych siedlisk podmokłych, np. w uroczysku Lubocki łąg, w okolicy użytku ekologicznego „Brzoza”, lasów i łąk „Osiczyna”, „Szerokiego Bagna”, „Łąk Kochanowickich” lasów w okolicy Łebków, na obszarze przyległych łąk Olszyna (Nieporne), lasów i łąk nad Rudną w okolicy Lipowca, na pld. od Boronowa w Nadl. Koszęcin, lasów i łąk na południe od Zborowskiego w Nadl. Herby i Lubliniec,
 - b) objęcie ochroną formalną proponowanych rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych,
 - c) utrzymanie ekstensywnego sposobu użytkowania łąk we wnętrzach krajobrazowych (polany leśne, wilgotne łąki i mokradła, dolinki śródleśnych cieków wodnych),
 - d) zachowanie drzewostanów ponad 100-letnich i drzew dziuplastych,
 - e) zachowanie i odpowiednie zabezpieczenie fortyfikacji polowych z okresu II wojny światowej w okolicy Herbów,
 - f) ochronę relikwów eksploatacji rud żelaza (np. na północ od wsi Zumpy).
- 2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:
- a) zalesiania (w tym zwłaszcza polan leśnych) poza wyznaczonymi w planie obszarami wskazanymi do dolesienia,
 - b) zalesiania wzniesień będących punktami widokowymi - przesłaniania osi widokowych,
 - c) wprowadzania zabudowy, z wyjątkiem obiektów służących czynnej ochronie przyrody oraz niezbędnych obiektów infrastruktury technicznej, która nie powinna stwarzać agresywnych dominant krajobrazowych,

- d) wprowadzania budowy obwodnic wsi przez tereny leśne na trasie drogi krajowej nr 46 m.in. z koniecznością wycinki lasu (obszar N2, N3),
 - e) zmierzających do eksploatacji kruszywa,
 - f) wprowadzania zabudowy poza wyznaczonymi w Planie terenami dopuszczalnego osadnictwa;
- 3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych, niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących:
- a) lokalizowanie urządzeń obsługi ruchu turystycznego takich jak np.: szlaki turystyki pieszej i rowerowej, stałe miejsca ogniskowe, budowę platform obserwacyjnych, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, punkty widokowe i postojowe, kosze na śmieci itp.,
 - b) lokalizację parkingów,
 - c) na terenach osad leśnych wyznaczonych w Planie – ekstensywną zabudowę rekreacyjną dopasowaną do tradycyjnego stylu budownictwa i lokalnego krajobrazu.
7. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Strefie NK w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:
- 1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:
- a) ochronę istniejącej mozaiki krajobrazów - utrzymanie tradycyjnych sposobów gospodarowania,
 - b) ograniczanie usuwania starych drzew wśród pól i w zagrodach oraz w zespołach najstarszych drzewostanów,
 - c) utrzymanie ekstensywnego sposobu użytkowania łąk we wnętrzach krajobrazowych,
 - d) ochronę i rewaloryzację starych zabudowań oraz krzyży i kapliczek - zgodnie z tradycyjnym stylem budownictwa regionalnego; nowoprojektowana zabudowa powinna mieć atrakcyjną, zgodną z zalecanym stylem budownictwa tradycyjnego, formę i kompozycję zapewniającą harmonię i ład przestrzenny,
 - e) ochronę krajobrazu kulturowego wsi Bogdala,
 - f) ochronę zespołu leśniczówki Lubockie i dawnego folwarku w Szklarni,
 - g) modernizację infrastruktury technicznej polegającą na minimalizacji ingerencji w krajobraz (linie podziemne),
 - h) zachowanie i odpowiednie zabezpieczenie fortyfikacji polowych z okresu II wojny światowej w okolicy Herbów.
- 2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:
- a) usuwania drzew przy drogach oraz niszczenia ich naturalnego pokroju,
 - b) zalesiania nieużytków porolnych poza wskazanymi w planie miejscami oraz polan śródleśnych będących wnętrzami widokowymi, np. kompleksów łąkowo-bagiennych na południe od Pajdowej Góry (Aleksandria II),
 - c) lokalizowania dysharmonijnych (agresywnych) obiektów budowlanych (mieszkaniowych, przemysłowych i rolniczych) oraz infrastruktury techn., jak linie energetyczne, maszty telefonii komórkowej.
- 3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących:
- a) lokalizowanie urządzeń obsługi ruchu turystycznego takich jak np.: szlaki turystyki pieszej i rowerowej, stałe miejsca ogniskowe, ścieżki dydaktyczne i edukacyjne, punkty widokowe i postojowe, kosze na śmieci itp.,
 - b) lokalizację parkingów,

- c) inwestycje infrastrukturalne o znaczeniu lokalnym,
- d) zagospodarowanie dydaktyczno-rekreacyjne terenu użytku ekologicznego „Żwirowiska w Cieszowej”.

8. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Strefie K1 w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:

1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:

- a) podniesienie walorów kompozycyjnych i architektonicznych istniejącej zabudowy letniskowej i mieszkaniowej (przebudowa, konserwacja, remont),
- b) propagowanie zbliżonego do tradycyjnego stylu budownictwa letniskowego i mieszkaniowego; nowoprojektowana zabudowa powinna mieć atrakcyjną formę i kompozycję zapewniającą harmonię i ład przestrzenny, dobrze wpisywać się w lokalny krajobraz,
- c) utrzymanie lub rekonstrukcję tradycyjnego układu przestrzennego wsi,
- d) rewaloryzację i renowację starych domów,
- e) rewaloryzację założeń dworsko-parkowych (Cieszowa, Hadra, Kochanowice),
- f) zachowanie historycznych układów zabytkowych cmentarzy, konserwację zabytkowych obiektów cmentarnych, ogrodzeń i nagrobków oraz starodrzewów (Boronów, Cieszowa, Zborowskie, Lisów, Kochanowice, Olszyna, Mochała),
- g) konserwację starodrzewów w pozostałościach parków zabytkowych (Cieszowa, Hadra, Lisów, Mochała, Kochanowice, Aleksandria II),
- h) ochronę historycznych zadrzewień przydrożnych (Boronów, Hadra, Mochała,) poprzez: ograniczenie usuwania drzew (również w przypadku modernizacji dróg), uzupełnianie i odtwarzanie zadrzewień zgodnie z tradycyjnym składem gatunkowym,
- i) ochronę punktów widokowych, kapliczek, krzyży, starych drzew w zagrodach,
- j) przeciwdziałanie niewłaściwemu użytkowaniu obiektów zabytkowych i degradacji ich otoczenia, w tym zwłaszcza lokalizacji wyrobisk,
- k) tworzenie stref izolacyjnych, np. pasy zieleni, szpalerów drzew i krzewów wokół istniejących obiektów negatywnie wpływających na krajobraz,
- l) ochronę zadrzewień przydrożnych, w tym zabytkowych alei i starych nasadzeń przyulicznych,
- m) modernizację infrastruktury technicznej polegającą na modernizacji ingerencji jej obiektów w krajobraz (linie podziemne).

2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:

- a) lokalizowania dużych i uciążliwych obiektów usługowych i infrastruktury technicznej,
- b) usuwania starodrzewów w parkach zabytkowych,
- c) przekształcania historycznie ukształtowanych układów przestrzennych (dróg i rozplanowania zabudowy).

3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących:

- a) inwestycje infrastrukturalne o znaczeniu lokalnym,
- b) realizację inwestycji związanych z rolnictwem: gospodarstwa rolne, usługi, przetwórstwo, produkcja na rzecz rolnictwa,
- c) realizację budownictwa mieszkaniowego,
- d) realizację zabudowy letniskowej i rekreacyjnej,
- e) realizację inwestycji związanych z usługami, przetwórstwem, produkcją,

- f) lokalizację parkingów,
- g) organizowanie imprez masowych.

8. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Strefie K2 w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:

- 1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:
 - a) propagowanie zbliżonego do tradycyjnego stylu budownictwa letniskowego i mieszkaniowego,
 - b) przebudowę, konserwację i remont budynków,
 - c) rewaloryzację i renowację starych domów z zachowaniem ich walorów architektonicznych,
 - d) tworzenie stref izolacyjnych (np. pasy zieleni, szpalery drzew i krzewów) wokół obiektów negatywnie wpływających na krajobraz,
 - e) zachowanie układu przestrzennego zespołu zabudowy z lat 30. i 40. XX w. oraz dawnego cmentarza ewangelickiego w Molnej,
 - f) modernizację infrastruktury technicznej polegającą na minimalizacji ingerencji w krajobraz (linie podziemne),
 - g) wprowadzenie zadrzewień śródpolnych.
- 2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:
 - a) wprowadzania niedopasowanych do lokalnego krajobrazu elementów architektonicznych w okolicach cmentarza ewangelickiego w Molnej,
 - b) likwidacji istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
- 3) Dopuszcza się stosowanie innych rozwiązań planistycznych niż określone w pkt 1 i 2, w szczególności przewidujących:
 - a) inwestycje infrastrukturalne o znaczeniu lokalnym,
 - b) realizację inwestycji związanych z rolnictwem: gospodarstwa rolne,
 - c) realizację budownictwa mieszkaniowego,
 - d) realizację zabudowy letniskowej i rekreacyjnej,
 - e) realizację inwestycji związanych z usługami nieuciążliwymi,
 - f) lokalizację parkingów,
 - g) organizowanie imprez masowych.

9. W celu eliminacji lub ograniczenia zagrożeń zewnętrznych i wewnętrznych w Strefie D w studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmin oraz w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i planie zagospodarowania przestrzennego województwa:

- 1) Nakazuje się stosowanie rozwiązań planistycznych przewidujących:
 - a) rekultywację terenów zdegradowanych,
 - b) tworzenie stref izolacyjnych (np. pasy zieleni, szpalery drzew i krzewów) wokół obiektów negatywnie wpływających na krajobraz,
 - c) maksymalne wykorzystanie istniejących obiektów majątku trwałego dla nowej aktywności gospodarczej.
- 2) Zakazuje się stosowania rozwiązań planistycznych:
 - a) lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów usługowych „wrażliwych” (o wymaganiach dotyczących jakości środowiska takich jak mieszkalnictwo lub wyższych).

PRZYRODNICZE, SPOŁECZNE I GOSPODARCZE UWARUNKOWANIA REALIZACJI CELÓW OCHRONY PRZYRODY PARKU

Lp.	Rodzaj uwarunkowania	Elementy i cechy charakterystyczne uwarunkowania
1.	Uwarunkowania przyrodnicze	1. Charakterystyczna rzeźba terenu – obniżenie dolina Liswarty, próg Herbski i Woźnicki 2. Budowa geologiczna – gliny polodowcowe, iłowce, mułowce i piaskowce, 3. Struktura gleb – gleby klasy III- VI, 4. Poziom opadów atmosferycznych – średnioroczna suma opadów przekracza 610 mm., 5. Długość okresu wegetacyjnego 200-210 dni, 6. Długość utrzymywania się pokrywy śnieżnej średnio wynosząca 80 dni, 7. Stan ekologiczny rzek – wody III - V klasy, 8. Stan ochrony siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków roślin zwierząt i grzybów, 9. Duże tempo naturalnej sukcesji, 10. Zgodność zbiorowisk leśnych z siedliskiem, 11. Skład i rozmieszczenie na terenie parku gatunków flory i fauny, 12. Przebieg głównych szlaków migracji zwierząt.
2.	Uwarunkowania społeczne	1. Gęstość zaludnienia średnio 96 mieszkańców/ km² 2. Struktura demograficzna ludności, 3. Proces odchodzenia od rolniczych źródeł utrzymania, 4. Proces zmiany produkcyjnej funkcji wsi na funkcję rekreacyjną oraz zaplecza ośrodków miejskich.
3.	Uwarunkowania gospodarcze	1. Agrarno - usługowy charakter głównych źródeł utrzymania mieszkańców Parku i konieczność poszukiwania pozarolniczych źródeł utrzymania, 2. Konieczność zapewnienia warunków rozwoju społeczno – gospodarczego gmin położonych w granicach Parku, zgodnie z zasadami rozwoju zrównoważonego w tym: a) rozwoju zabudowy mieszkaniowej, b) rozwoju infrastruktury liniowej regionalnej i ponad regionalnej, c) rozwój pozarolniczych źródeł utrzymania, d) antropopresja wynikająca z sąsiedztwa z dużymi ośrodkami miejskimi - aglomeracja śląska i częstochowska, 3. Degradacja tradycyjnych układów krajobrazowo - przestrzennych miejscowości charakterystycznych dla terenu Parku polegająca na:

**IDENTYFIKACJA ORAZ OKREŚLENIE SPOSOBÓW ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
WEWNĘTRZNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW**

L.p.	Identyfikacja zagrożeń (I – zagrożenie istniejące, P – zagrożenia potencjalne)	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń i ich skutków wdrażane w ramach współdziałania Służb Parków Krajobrazowych, Organów Ochrony Przyrody, samorządów, Administracji Lasów Państwowych oraz właścicieli nieruchomości i użytkowników terenu Parku
1)	Procesy erozji wodnej i wietrznej powodujące niszczenie pokrywy glebowej, zmiany ukształtowania terenu oraz przyczyniające się do wzrostu degradacji obszaru. (I)	Dostosowywanie sposobów użytkowania gruntów rolnych do warunków środowiskowych, w tym: - zalesianie lub utrzymywanie roślinności łąkowej na terenach najbardziej narażonych na erozję, - stosowanie, tam gdzie jest to możliwe, orki w poprzek na obszarach o silnym nachyleniu.
2)	Eksploatacja (nielegalna) kruszyw powodująca degradację krajobrazu, niszczenie siedlisk oraz zaburzenie stosunków wodnych. (I/P)	Eliminacja miejsc nielegalnej eksploatacji kruszyw, poprzez konsekwentne egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa w przedmiotowym zakresie.
3)	Nielegalne składowanie odpadów w miejscach wyrobisk piasków i żwirów. (I/P)	Likwidacja istniejących nielegalnych wysypisk śmieci. Kontrola i egzekwowanie przestrzegania przepisów prawa w przedmiotowym zakresie.

4)	Zanieczyszczenie ściekami komunalnymi wód powierzchniowych oraz podziemnych z nieszczelnych szamb oraz w wyniku niewłaściwego składowania obornika. (I)	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na terenie Parku. Kontrola szczelności szamb oraz wywozu ścieków z gospodarstw domowych, a także szczelności płyt gnojowych.
5)	Zanieczyszczenie wód powierzchniowych oraz podziemnych nawozami sztucznymi i naturalnymi stosowanymi w rolnictwie oraz środkami ochrony roślin stosowanymi w rolnictwie i leśnictwie. (I/P)	Ograniczenia do niezbędnego minimum stosowania nawozów sztucznych, gnojowicy i pestycydów. Promocja rolnictwa ekologicznego i pakietów rolnośrodowiskowych. Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów ochronnych roślinności, z wyłączeniem cennych siedlisk łąkowych wymagających ekstensywnego użytkowania.
6)	Eutrofizacja wód w wyniku prowadzenia gospodarki stawowej. (I)	Regularne kontrole stanu czystości wód stawów, w tym zwłaszcza wód spuszcanych ze stawów w okresie jesiennym. Wprowadzenie, w miarę możliwości, rozwiązań technicznych - np. zbiorników podczyszczających, umożliwiających ograniczenie dopływu związków eutrofizujących do cieków.
7)	Zmiana warunków hydrologicznych w wyniku budowy nowych stawów hodowlanych. (P)	Nie budowanie trwałych zbiorników wodnych, za wyjątkiem niewielkich zbiorników związanych z ochroną przeciwpożarową i ochroną przyrody. W przypadku dopuszczenia budowy nowych stawów hodowlanych, poprzedzenie tego ekspertyzą hydrologiczną oceniającą wpływ na warunki przyrodnicze Parku, a w szczególności na klimatyczny bilans wodny. Wprowadzenie rozwiązań technicznych – np. zbiorników podczyszczających, umożliwiających ograniczenie dopływu związków eutrofizujących ze stawów do cieków.
8)	Regulacja cieków bez uwzględniania ich charakterystyki ekologicznej, połączona z kanalizowaniem biegu, likwidacją meandrów i skarp brzeżnych. (P)	Rezygnacja z regulacji cieków o charakterze naturalnym, tam gdzie nie jest to konieczne ze względu na ochronę przeciwpowodziową, a w przypadku ich wykonywania, sporządzanie ocen oddziaływania na środowisko z udziałem przyrodników.

9)	Zmiany klimatyczne charakteryzujące się wzrostem średniej temperatury rocznej przy jednoczesnym pozostaniu na stałym poziomie sumy opadów rocznych, a w konsekwencji prowadzące do wzrostu parowania wód kosztem ich infiltracji do poziomów wodonośnych i wód powierzchniowych, obniżania się poziomu wód gruntowych i przesuszenia siedlisk. (I/P)	Ograniczenie odpływu wód poprzez likwidację części rowów melioracyjnych oraz zaniechanie, tam gdzie nie jest to niezbędne, konserwacji systemu drenarskiego, a także poprzez budowę niewielkich spiętrzeń.
10)	Obniżanie się poziomu wód gruntowych i osuszanie mokradeł, torfowisk i łąk wilgotnych w wyniku melioracji odwadniających, niewłaściwej gospodarki wodnej. (I/P)	Odbudowa lub budowa nowych urządzeń piętrzących oraz właściwa ich eksploatacja. Rozbudowa zbiorczych systemów zaopatrzenia w wodę oraz podłączenie do nich odbiorców, przy jednoczesnej likwidacji ujęć indywidualnych.
11)	Zabudowa i zaorywanie lądowych ekosystemów nieleśnych, szczególnie w bezpośrednim sąsiedztwie miejscowości leżących na terenie Parku. (I/P)	Wyłączenie z zabudowy cennych lądowych ekosystemów nieleśnych, wyznaczenie w mpzp gmin szczególnie cennych obszarów łąkowych i odstąpienie od ich zaorywania oraz od intensyfikacji gospodarki łąkarskiej.
12)	Niewłaściwe z przyrodniczego punktu widzenia użytkowanie lub zarzucenie użytkowania łąk na terenie Parku prowadzące do uruchomienia procesów degeneracyjnych lub naturalnej sukcesji, a w konsekwencji do utraty typowej dla łąki struktury i różnorodności gatunkowej, w tym cennych łąk świeżych i łąk zmiennowilgotnych. (I/P)	Sposób przeciwdziałania: koszenie i karczowanie, a następnie poddanie trwałemu użytkowaniu ekstensywnemu.
13)	Nieprawidłowy dobór zabiegów gospodarczych w zakresie gospodarki łąkarskiej, takich jak wprowadzanie mieszanek traw pastewnych i zbyt wczesne koszenie. (I/P)	Rezygnacja z wprowadzania na łąki świeże i wilgotne mieszanek traw pastewnych. Maksymalne możliwe opóźnienie terminu koszenia łąk wilgotnych i turzycowisk, dla umożliwienia zakończenia cyklu rozwojowego storczykowatych oraz ptaków lęgących się na łąkach.

14)	Zmiana użytkowania łąk i pastwisk, w tym ich zaorywanie. (P)	Utrzymanie łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych między innymi w wyniku wdrażania stosownych pakietów programów rolnośrodowiskowych.
15)	Przerywanie połączeń ekologicznych oraz izolacja poszczególnych części Parku wskutek zabudowy nowych terenów. (P)	Uwzględnienie połączeń ekologicznych w polityce przestrzennej gmin, w tym wyłączenie z zabudowy korytarzy ekologicznych.
16)	Penetracja terenów leśnych Parku przez quady i motocykle krosowe powodujące mechaniczne niszczenie szaty roślinnej oraz wzrost erozji wodnej i wietrznej. (I/P)	Konsekwentne egzekwowanie zakazu wjazdu pojazdów do lasu przez straż leśną, Państwową Straż Rybacką i policję. Ustawianie szlabanów na drogach leśnych. Utworzenie torów dla quadów i motocykli krosowych poza terenami cennymi przyrodniczo.
17)	Zalesianie łąk i nieużytków będących jednocześnie cennymi siedliskami przyrodniczymi. (P)	Wyłączenie z zalesień cennych siedlisk nieleśnych.
18)	Eliminacja martwego stojącego i leżącego drewna, wykrotów i złomów w wyniku cięć sanitarnych i innych zabiegów prowadzonych zarówno w lasach jak i w parkach, prowadzące do zubożenia flory i fauny związanej z martwym i rozkładającym się drewnem, w szczególności fauny bezkręgowców saproksylicznych oraz epiksylicznej mykoflory i brioflory. (P)	Zapewnienie organizmom saproksylicznym zróżnicowanego rodzajowo materiału żywicielskiego poprzez pozostawianie korzeni, konarów, gałęzi, wierzchołków, itd., w różnym stopniu rozkładu: materiał obumierający, martwy, wstępnie rozkładający się i butwiejący oraz w różny sposób rozmieszczonego przestrzennie: drzewa stojące, leżące, zawieszone, złomy, karpy, itd. Nie usuwanie drzew obumierających i martwych, zwłaszcza starych drzew liściastych oraz drzew zamierających i dziuplastych. Pozostawianie w odnawianych oddziałach kęp starodrzewu o powierzchni co najmniej 5 arów do naturalnego rozpadu.
19)	Wprowadzanie do siedlisk leśnych o charakterze naturalnym i półnaturalnym obcych siedliskowo gatunków drzew, jak np. dąb czerwony <i>Quercus rubra</i> , modrzew <i>Larix sp.</i> (P)	Ograniczenie wprowadzania gatunków obcych ekologicznie do rodzimych ekosystemów leśnych.

20)	Zbyt jednolita struktura wiekowa i gatunkowa drzewostanów. (I)	Sukcesywna przebudowa drzewostanów uwzględniająca warunki siedliskowe. Wprowadzanie gatunków domieszkowych i biocenotycznych.
21)	Odmulanie cieków i rowów o charakterze sztucznym, szczególnie ze stanowiskami rzadkich i chronionych gatunków roślin oraz takich, na których żerują chronione gatunki zwierząt. (I/P)	Rezygnacja z odmulania odcinków rowów i kanałów ze stanowiskami gatunków chronionych, takich jak: włosieniczniki, grzybienie białe, grążele żółte. W przypadku odmulania lub odtwarzania rowów i kanałów sporządzania ocen oddziaływania na środowisko z udziałem przyrodników.
22)	Wycinka zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, w tym stanowiących siedlisko chronionych gatunków owadów, w celu zwiększenia powierzchni gruntów lub ich komasacji. Wycinka drzew i krzewów wzdłuż dróg i cieków, w tym stanowiących siedlisko chronionych gatunków owadów, w trakcie prac związanych z ich konserwacją lub modernizacją. (I/P)	Realizacja programu ochrony i odtwarzania zadrzewień śródpolnych oraz przydrożnych. Wyznaczenie i rozbudowa sieci korytarzy ekologicznych. Obejmowanie najcenniejszych drzew i alej ochroną prawną jako pomników przyrody.
23)	Ekspansja obcych geograficznie, synantropijnych gatunków roślin, szczególnie dębu czerwonego <i>Quercus rubra</i> , robinii akacjowej <i>Robinia pseudoacacia</i> , czerwemchy amerykańskiej <i>Padus serotina</i> i zwierząt: jenota <i>Nyctereutes procyonoides</i> i norki amerykańskiej <i>Neovison vison</i> szopa pracza <i>Procyon lotor</i> , raka pręgowanego <i>Orconectes limosus</i> . (I/P)	Stopniowa eliminacja obcych gatunków inwazyjnych. Zakaz wprowadzania nasadzeń gatunkami obcymi geograficznie w lasach.
24)	Ruch kołowy prowadzący do śmiertelności zwierząt na drogach. (P)	Ustawienie znaków drogowych informujących o szlakach migracji zwierząt. Rozważenie możliwości wykonania przejść dla zwierząt na szlakach ich regularnej migracji.

25)	Wzmożona penetracja brzegów cieków i zbiorników wodnych, skutkująca płoszeniem ptaków, zwłaszcza w sezonie lęgowym. (P)	Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych, poprzez odstąpienie od ich użytkowania i wprowadzenie pasów roślinności krzaczastej o szerokości co najmniej 5 m.
26)	Zaśmiecanie terenu Parku, m.in. w obszarach koncentracji ruchu turystycznego i rekreacji. (I/P)	Skuteczne egzekwowanie prawa. Zwiększenie efektywności gospodarki odpadami, np. poprzez większą liczbę kontenerów i pojemników na odpady. Rozwijanie programów edukacji ekologicznej.
27)	Rozbudowa zabudowy letniskowej w pobliżu zbiorników wodnych, w tym w pasie szerokości 100m od linii brzegów oraz wkraczającej na ciekawe obiekty krajobrazowe. (I/P)	Wyznaczenie terenów dopuszczalnej zabudowy, opracowanie dla nich miejscowych planów zagospodarowania terenu, uzbrojenie w sieć wodociągową i kanalizacyjną oraz podłączenie do nich wszystkich obiektów. Konsekwentne egzekwowanie przepisów prawa, w tym także w zakresie rozbiórki obiektów nielegalnych. Ograniczenie zabudowy na obszarach sąsiadujących z cennymi obiektami przyrodniczymi i krajobrazowymi.
28)	Wprowadzanie obcego architektonicznie, bezstylowego, szepcącego krajobraz budownictwa mieszkaniowego, rekreacyjnego i usługowego. (I/P)	Zastosowanie w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów architektoniczno-urbanistycznych określonych w planie ochrony. Objęcie większych fragmentów Parku miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego, opracowywanymi dla całych sołectw. Zwiększenie nadzoru przez służby Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków oraz przez Powiatowego Inspektora Nadzoru.
29)	Nieodpowiednie zagospodarowanie otoczenia drobnych form sakralnych – krzyży, kapliczek. (P)	Dostosowanie zagospodarowania do potrzeb ekspozycji obiektów, w tym eliminacja lub zasłonięcie elementów dysharmonijnych.
30)	Brak należytej opieki nad zabytkami architektury. (I/P)	Pomoc w wyszukiwaniu nowych funkcji dla obiektów zabytkowych, w tym promocja programów, które umożliwiają pozyskiwanie środków finansowych na remonty.

**IDENTYFIKACJA ORAZ OKREŚLENIE SPOSOBÓW ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ
ZEWNĘTRZNYCH ORAZ ICH SKUTKÓW**

L.p.	Identyfikacja zagrożenia (I – zagrożenie istniejące, P – zagrożenia potencjalne)	Sposoby eliminacji lub ograniczenia istniejących i potencjalnych zagrożeń i jego skutków
1)	Zanieczyszczenie gleb związkami chemicznymi a szczególnie metalami ciężkimi (Cu, Cd, Pb, Zn), pochodzącymi z komunikacji samochodowej, zrzutu nieoczyszczonych lub nienależycie oczyszczonych ścieków lub z emisji drogą powietrzną z zakładów przemysłowych pochodzące ze źródeł alogenicznych, w tym z Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. (I/P)	Uzbrojenie terenu w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska. Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Monitorowanie stanu pokrywy glebowej. Wprowadzenie szczelnego szpaleru drzew i krzewów wzdłuż głównych ciągów komunikacyjnych.
2)	Brak lub źle funkcjonujące przepławki na zaporach i jazach na rzece Liswarcie poniżej Parku oraz plany budowy nowych spiętrzeń, skutkujące uniemożliwieniem migracji gatunków wodnych. (I/P)	Wyposażenie wszystkich zapór i jazów w skutecznie funkcjonujące przepławki dla organizmów wodnych.
3)	Punktowe zrzuty ścieków bytowo-gospodarczych do wód powierzchniowych oraz spływy powierzchniowe z obszarów użytkowanych rolniczo i obszarów zabudowanych. (I/P)	Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej. Rozbudowa systemów kanalizacji zbiorczej. Tworzenie stref buforowych wzdłuż brzegów cieków i zbiorników wodnych poprzez wyłączenie ich użytkowania i wprowadzenie pasów roślinności. Racjonalne stosowanie nawozów organicznych i sztucznych oraz pestycydów w sąsiedztwie Parku.
4)	Zmiany klimatyczne powodujące obniżanie poziomu wód gruntowych i przesuszanie siedlisk. (I/P)	Ograniczenie odpływu wód. Budowa progów piętrzących i zastawek przy istniejących przepustach i mostach

5)	Presja urbanizacyjna w bezpośrednim otoczeniu Parku powodująca dalszą fragmentację terenów otwartych, zmniejszenie różnorodności biologicznej oraz wzrost ładunku zanieczyszczeń wprowadzanych na obszar Parku oraz zmniejszanie areału lub zanikanie siedlisk i stanowisk rzadkich i chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów. (I/P)	Racjonalny rozwój jednostek osadniczych w otoczeniu Parku. Uzbrojenie terenu w techniczną infrastrukturę ochrony środowiska.
6)	Zanikanie wokół Parku łąk i pastwisk, ważnych jako siedliska gatunków zwierząt występujących w granicach Parku, w wyniku ich zaorywania, zalesiania lub zaniechania użytkowania. (I/P)	Utrzymanie łąk i pastwisk jako trwałych użytków zielonych między innymi w wyniku wdrażania stosownych pakietów programów rolnośrodowiskowych. Wyłączenie z zalesień cennych siedlisk nieleśnych.

STREFY OCHRONY KONSERWATORSKIEJ

Gmina	Symbol /nazwa podstrefy	Wskazania działań ochronnych
GMINA BORONÓW	B1 Zespół kościoła parafialnego z otoczeniem we wsi Boronów	1) wymaga się konserwacji kościoła, bramki i kaplicy św. Jana Nepomucena, zgodnie z zasadami konserwatorskimi, 2) zakaz usuwania starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 3) wymaga się wykorzystywania do ewentualnych nasadzeń wyłącznie gatunków i odmian tradycyjnie stosowanych, 4) wymaga się zachowania historycznego układu cmentarza, 5) w wypadku poszerzenia cmentarza wymaga się pozostawienia znaczących fragmentów istniejącego ogrodzenia lub innego jednoznacznego zaznaczenia jego dotychczasowej granicy. 6) wymaga się pozostawienia „ <i>in situ</i> ” historycznych nagrobków (powstałych przed 1939 r. lub innych wybranych), 7) zakazuje się lokalizacji w obrębie ogrodzenia nowych obiektów, poza wynikającymi z wymogów kultu, o niewielkich gabarytach, po uzgodnieniu z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków, 8) ograniczenie wysokości ewentualnych obiektów kubaturowych lokalizowanych pomiędzy cmentarzem a ul. Wolności do 1 kondygnacji i 3,5 m od poziomu terenu do okapu; wymaga się stosowania tradycyjnych w wyrazie materiałów oraz dachów symetrycznych, 2- lub 4-spadowych (dopuszczalne także naczółkowe i półszczytowe), o nachyleniu głównych połaci w granicach 40-45°.
	B2 Zespół pofolwarczny we wsi Boronów	1) wymaga się utrzymania historycznego układu zespołu, - nie dopuszcza się wprowadzania ogrodzeń i lokalizacji nowych obiektów w granicach dawnego dziedzica oraz między zachowanymi budynkami d. folwarku, - dopuszczenie lokalizacji ewentualnych nowych obiektów jedynie na miejscu rozebranego

		budynku w północnej pierzei dziedzińca, w historycznej linii zabudowy, z wykorzystaniem tradycyjnych w wyrazie materiałów budowlanych i zachowaniem gabarytów budynku i spadków dachu nawiązujących do zachowanych obiektów pofolwarczych. 2) wymaga się konserwacji budynków okalających dziedziniec, 3) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 4) wymaga się wykorzystywania do ewentualnych nasadzeń wyłącznie gatunków i odmian tradycyjnie stosowanych.
	K1 Obszar występowania reliktyw eksploatacji rud żelaza (na północ od wsi Zumpy)	Nie dopuszcza się niwelacji kopców pozostałych po szybikowej eksploatacji rud żelaza. Dopuszcza się wybór do ochrony – w uzgodnieniu z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków – jedynie reprezentatywnych obszarów występowania reliktyw.
	K2 Drogi historyczne – d. droga graniczna, pierwotny przebieg drogi Boronów-Częstochowa, droga gospodarcza Górny Dwór-Lipowiec-Cielec, droga na śladzie d. kolejki leśnej	1) wymaga się zachowania przebiegu dróg w terenie w wypadku prowadzenia procesów scaleniowych, modernizacji układu komunikacyjnego itp., 2) postulat uczytelnienia przebiegu nasadzeń o tradycyjnym składzie gatunkowym (dąb, brzoza, lipa).
	K3 Zespoły zieleni istotne w krajobrazie miejscowości Boronów i Zumpy	1) nie dopuszcza się usuwania drzew, 2) wymaga się uwzględnienia istniejących zadrzewień w koncepcji zagospodarowania przyległych terenów.

	K4 Historyczne zadrzewienia przydrożne (przy drogach wychodzących z Boronowa i na zachód od miejscowości)	1) nie dopuszcza się usuwania zadrzewień w wypadku modernizacji drogi, 2) wymaga się uzupełnienia zadrzewień zgodnie z tradycyjnym składem gatunkowym: - ul. Częstochowska (odcinek Boronów – las przed Dębową Górą) – robinia biała, - zespół dróg dawnego majątku Koszęcin w rejonie Króliczej Górki i Dołów – dąb szypułkowy z domieszką lipy i brzozy, - droga dojazdowa do d. leśniczówki Cielec – lipa drobno- i szerokolistna. 3) wymaga się odtworzenie zadrzewienia robiniowego wzdłuż ul. Poznańskiej (odcinek Boronów – Zumpy), Postulaty konserwatorskie dotyczące krajobrazu kulturowego: 1) odtworzenie oznaczonych na mapie stawów (w dolinie Liswarty i na obszarach leśnych gminy), 2) w przypadku braku takiej możliwości zachowanie w krajobrazie oznaczonych na mapie grobli.
	OW1-6 Strefy obserwacji archeologicznej (Doły, Boronów, Hucisko, „Szkłana Huta”, Sitki)	1) wymaga się prowadzenia wszelkich prac naruszających strukturę gruntu (poza normalnymi pracami polowymi) oraz zwartych zadrzewień pod nadzorem archeologicznym, po uprzednim powiadomieniu, z wyprzedzeniem określonym w odrębnych przepisach, organu właściwego w sprawach ochrony zabytków, 2) postulowane metodyczne rozpoznanie archeologiczne w obrębie lasów i weryfikacja stanowisk bez dokładnej lokalizacji.
GMINA CIASNA	A1 Cmentarz ewangelicki w Molnej	1) wymaga się konserwacji zachowanych nagrobków oraz uczytelnienia fundamentów kościoła, 2) nie dopuszcza się lokalizacji nowych obiektów nie związanych z charakterem zespołu, 3) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu, poza drzewami chorymi, suchymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 4) postulat odtworzenia ogrodzenia cmentarnego.
	B3 Zespół zorganizowanej zabudowy z lat 30. i 40. XX w. w Molnej	1) wymaga się zachowania układu przestrzennego zespołu – wzajemnego usytuowania budynków mieszkalnych i towarzyszących, 2) nie dopuszcza się lokalizacji w granicach zespołu nowych obiektów od strony frontowej budynków, tj. od strony ulicy oraz dobudowy nowej kubatury do istniejących budynków w strefie do 5 m od elewacji frontowej,

		3) wymaga się zachowania kształtu dachów, 4) wymaga się stosowania do zadrzewień w granicach zespołu gatunków i odmian tradycyjnych.
	B4 Układ przestrzenny centrum wsi Zborowskie	1) wymaga się konserwacji obiektów zabytkowych, zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, a szczególnie rewaloryzacja lub odbudowa unikatowego budynku wytwórni fajek; ewentualne utworzenie w niej centrum edukacyjnego, 2) wymaga się zachowania tradycyjnej szerokości ulicy, linii regulacyjnych, linii zabudowy oraz utrzymanie istniejącej struktury podziałów własnościowych w wypadku wymiany kubatury i zabudowy działek wolnych, 3) wymaga się przestrzegania następujących zasad kształtowania zabudowy: - ograniczenie wysokości budynków lokalizowanych w pierzejach ulic do 4 m od poziomu terenu do linii okapu i do 1 kondygnacji (plus ewentualnie użytkowe poddasze), - stosowanie dachów symetrycznych dwuspadowych i naczółkowych, w układzie kalenicowym, przy nachyleniu połaci 35-45° z dopuszczeniem lukarn, facjat, okien połaciowych, - ustalenie poziomu 0,00 budynku nie wyżej niż 0,8 m ponad poziom terenu, - wymaga się stosowania na elewacjach tradycyjnych w wyrazie materiałów budowlanych i wykończeniowych, 4) nie dopuszcza się usuwania zachowanych elementów wystroju architektonicznego w wypadku remontu budynków, 5) wymaga się pozostawienia „<i>in situ</i>” zachowanych elementów małej architektury, 6) wymaga się zachowania układu cmentarza oraz nie dopuszcza się niszczenia starodrzewu i nagrobków historycznych (sprzed 1939 r. lub wyznaczonych w odrębnym opracowaniu).
	K5 Strefa kształtowania krajobrazu otwartego(Ciasna-Bogdala)	Przy zagospodarowaniu należy utrzymać walory krajobrazu otwartego.
	K6 Strefa ochrony	Wymaga się ograniczenia wysokości zabudowy do 1 kondygnacji, z dachem wysokim,

	krajobrazu kulturowego (wieś Bogdala)	symetrycznym, dwuspadowym, pokrytym materiałem tradycyjnym.
	K7 Strefa kształtowania krajobrazu otwartego (Sieraków)	1) wymaga się zachowania czytelnych w krajobrazie historycznych elementów zagospodarowania (spiętrzenia rzek i potoków, stawy, groble, nasypy, kopce itp.), 2) wymaga się zachowania i uzupełnienia historycznych zadrzewień (aleje, remizy, pasy wiatrochronne itp.) z uwzględnieniem tradycyjnego składu gatunkowego.
	K8 Droga historyczna Nowy Dwór-Molna	Nie dopuszcza się usuwania starodrzewu z pierwotnych nasadzeń oraz wymaga się uzupełnienia drzewami gatunku identycznego z pierwotnym.
	OW7-8 Strefy obserwacji archeologicznej (Bogdala, Molna-Zapiece)	Wymaga się prowadzenia wszelkich prac naruszających strukturę gruntu (poza normalnymi pracami polowymi) oraz zwartych zadrzewień pod nadzorem archeologicznym, po uprzednim powiadomieniu, z wyprzedzeniem określonym w odrębnych przepisach, organu właściwego w sprawach ochrony zabytków.
GMINA HERBY	B5 Zespół pofolwarczny we wsi Hadra	1) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zabytkowych, w tym ogrodzeń, 2) wymaga się zachowania historycznego układu zespołu i lokalizacji ewentualnych nowych obiektów w zgodzie z tym układem, 3) wymaga się dostosowania architektury ewentualnych nowych obiektów do obiektów zabytkowych, 4) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu (nie dotyczy powojennych nasadzeń topolowych oraz samosiewów), poza sytuacjami wynikającymi z zagrożenia bezpieczeństwa lub stanu zdrowotnego drzew, 5) wymaga się stosowania gatunków drzew tradycyjnych na tym terenie.
	B6 Zespół pofabryczny we wsi Mochała	1) wymaga się konserwacji i adaptacji budynku administracyjno-mieszkalnego, 2) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu z pierwotnych nasadzeń, 3) lokalizacja nowych obiektów i wprowadzenie nowych nasadzeń jedynie na podstawie koncepcji obejmującej cały teren uzgodnionej z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.

	B7 Zespół przestrzenny głównego placu w Lisowie	1) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zabytkowych, 2) nie dopuszcza się lokalizacji nowych obiektów i istotnych przestrzennie urządzeń technicznych pomiędzy placem a dworem. 3) w wypadku lokalizacji nowych lub wymiany istniejących obiektów w granicach strefy wymaga się spełnienia następujących warunków: - usytuowanie obiektów kalenicowe, - dachy 2-spadowe lub naczółkowe, dymetr., nachylenie głównych połaci 40-45°, - poziom okapów nie wyżej niż okap dworu. 4) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu z wyjątkiem drzew zagrażających bezpieczeństwu i chorych, 5) wymaga się stosowania gatunków tradycyjnie stosowanych na tym terenie w wypadku dosadzeń.
	B8 Miejsce po cmentarzu i kościele w Lisowie	1) wymaga się konserwacji zachowanego krzyża żeliwnego, 2) nie dopuszcza się zabudowy i lokalizacji jakichkolwiek obiektów i urządzeń technicznych; dopuszcza się, lokalizację niewielkiej kaplicy, 3) postulaty: zadrzewienie z użyciem gatunków tradycyjnie stosowanych na tym terenie, umieszczenie tablicy informacyjnej oraz likwidacja istniejącego budynku barakowego.
	B9 Herby - obszar zainwestowania z przełomu XIX-XX wieku	Wymaga się dostosowania charakteru nowych obiektów do obiektów zabytkowych poprzez: - ograniczenie wysokości do trzech kondygnacji, - kalenicowe sytuowanie obiektów, - stosowanie dachów dwuspadowych o nachyleniu ok.15° lub naczółkowych o nachyleniu 40-45° lub niesymetrycznych z nachyleniem połaci frontowej min.70°, - stosowanie tradycyjnych w wyrazie materiałów elewacyjnych i dachowych.
	B10 Olszyna - plac wiejski z otaczającymi obiektami i cmentarzem	1) wymaga się dostosowania charakteru nowych obiektów do obiektów zabytkowych poprzez: - ograniczenie wysokości do jednej kondygnacji, - dwuspadowe lub naczółkowe dachy o nachyleniu 40 - 45, - stosowanie tradycyjnych w wyrazie materiałów elewacyjnych i dachowych, 2) wymaga się zachowania i konserwacji istniejącego starodrzewu, 3) wymaga się zachowania „<i>in situ</i>” historycznych nagrobków na cmentarzu parafialnym (pochodzących sprzed 1939 r. lub określonych w odrębnym opracowaniu).

	K9 Zespół reliktyw zainwestowania technicznego w dolinie Liswarty	1) wymaga się zachowania czytelnych w krajobrazie historycznych elementów zagospodarowania (spiętrzenia rzek i potoków, stawy, groble, nasypy, kopce itp.), 2) wymaga się zachowania i uzupełnienia historycznych zadrzewień (aleje, remizy, pasy wiatrochronne. itp.) z uwzględnieniem tradycyjnego składu gatunkowego, 3) nie dopuszcza się lokalizacji w sąsiedztwie zachowanych historycznych elementów zagospodarowania nowych obiektów nie nawiązujących do nich formą, postulat przysłonięcia obiektów dysharmonizujących, w sposób uzgodniony z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.
	K10 Historyczne zadrzewienia przydrożne (Kalina-Olszyna-Zumpy)	1) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu z pierwotnych nasadzeń oraz wymaga się uzupełnienia drzewami gatunku (odmiany) identycznego z pierwotnym, 2) w wypadku modernizacji drogi (konieczności poszerzenia) dopuszcza się wycięcie jednego rzędu drzew, a po przeprowadzeniu prac nasadzenie nowego o tym samym składzie gatunkowym w odległości wynikającej z przepisów dotyczących dróg.
	K11 Pozostałości zespołu folwarcznego w Braszczoku	1) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów podworskich, 2) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu z pierwotnych nasadzeń, 3) wymaga się uzupełniania zadrzewień gatunkami tradycyjnymi, 4) wymaga się zachowania skali i charakteru zabudowy oraz lokalizowania ewentualnych nowych obiektów zgodnie z tradycyjnym rozplanowaniem zespołu.
	K12 Fragment zespołu fortyfikacji polowych z okresu II wojny światowej - rów przeciwczołgowy (na północ od Herbów)	1) wymaga się zachowania rowu w terenie, w miarę możliwości uczynienie zatartych fragmentów, 2) nie dopuszcza się obsadzania dna i skarp.
	K13-14 Drogi historyczne (dawna droga Lubliniec-Częstochowa, tzw.	Wymaga się zachowania przebiegu dróg w terenie w wypadku prowadzenia procesów scaleniowych, modernizacji układu komunikacyjnego itp. Postulat uczynienia przebiegu dróg nasadzeniami o tradycyjnym składzie gatunkowym.

	Napoleońska oraz dawna droga graniczna)	
	OW9-14 Strefy obserwacji archeologicznej (Tanina, Chwostek, Hadra, Kierzki, Łebki, Mochała)	1) wymaga się zgłaszania z odpowiednim wyprzedzeniem organowi właściwemu w sprawach ochrony zabytków wszelkich zamierzonych prac ziemnych oraz zadrzewień (poza normalnymi zabiegami agrotechnicznymi), 2) wymaga się prowadzenia tych prac pod nadzorem archeologicznym.
GMINA KOCHANOWICE	B11 Układ przestrzenny wsi Kochanowice	1) wymaga się utrzymania istniejącego układu ulic i placów, 2) wymaga się zachowania historycznych podziałów i linii zabudowy w wypadku wymiany kubatury oraz w wypadku zabudowy działek wolnych w chwili uchwalania planu, 3) wymaga się przestrzegania następujących zasad kształtowania zabudowy: - ograniczenie wysokości budynków lokalizowanych w pierzejach ulic i placów do dwu kondygnacji, z poziomem „0,00” nie wyżej niż 0,8 m powyżej poziomu terenu, - stosowanie dachów wysokich, z nachyleniem połaci frontowej 35-45°, - usytuowanie budynków frontowych - kalenicowe, - wymaga się zachowania przedogródków z tradycyjną formą ogrodzenia, - wymaga się stosowania tradycyjnych w wyrazie materiałów budowlanych i wykończeniowych, - nie dopuszcza się usuwania zachowanych elementów wystroju architektonicznego w wypadku remontu budynku. - wymaga się pozostawienia „<i>in situ</i>” zachowanych elementów małej architektury. - wymaga się pozostawienia zachowanego starodrzewu, a w wypadku następowania naturalnych ubytków - uzupełnianie zgodnie z tradycyjnym składem gatunkowym.
	B12 Zespół pałacowy w Kochanowicach	1) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3, 2) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu, poza egzemplarzami chorymi, suchymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 3) wymaga się opracowania i uzgodnienia z organem właściwym w sprawach ochrony

		zabytków, co najmniej koncepcji zagospodarowania obejmującej cały teren przed przystąpieniem do jakichkolwiek prac w granicach strefy, 4) wymaga się stosowania do nasadzeń wyłącznie gatunków i odmian tradycyjnie stosowanych na tym terenie, 5) wymaga się stosowania, w wypadku nowych realizacji i remontów, tradycyjnych w wyrazie materiałów budowlanych i wykończeniowych.
	B13 Cmentarz parafialny w Kochanowicach	1) wymaga się zachowania historycznego układu cmentarza, 2) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 3) wymaga się konserwacji zachowanych zabytkowych obiektów architektonicznych kościoła i kaplicy zgodnie z zasadami określonymi w ust. 5, 4) wymaga się pozostawienia „<i>in situ</i>” historycznych nagrobków (powstałych przed 1939 r. lub wybranych - na podstawie odrębnego opracowania lub protokołu spisane z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków).
	B14 Zespół gospodarczych zabudowań podworskich w Kochanowicach	1) wymaga się zachowania tradycyjnego układu (rozplanowania) oraz gabarytów obiektów w wypadku nowych realizacji na terenie strefy, 2) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zgodnie z zasadami określonymi w ust. 3 i ust. 5, 3) nie dopuszcza się usuwania zachowanych elementów wystroju architektonicznego w wypadku remontu budynków, 4) wymaga się stosowania, w wypadku nowych realizacji i remontów, tradycyjnych w wyrazie materiałów budowlanych i wykończeniowych.
	B15 Zespół kościoła parafialnego w Kochanowicach	1) wymaga się konserwacji budynku kościoła zgodnie z zasadami konserwatorskimi. 2) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 3) wymaga się stosowania do nasadzeń wyłącznie gatunków i odmian tradycyjnie stosowanych na tym terenie, 4) nie dopuszcza się lokalizowania nowych obiektów, oprócz niewielkich obiektów o charakterze małej architektury, których lokalizacja wynika z potrzeb kultu, po uzgodnieniu ich formy i lokalizacji z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.

	B16 Zespół leśniczówki Lubockie	1) nie dopuszcza się usuwania zachowanych elementów wystroju architektonicznego w wypadku remontu budynków, 2) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. 3) wskazane zaakcentowanie zespołu obrzeżnymi nasadzeniami o tradycyjnym składzie gatunkowym, 4) wymaga się pozostawienia „<i>in situ</i>” zachowanych elementów małej architektury, 5) wymaga się pozostawienia zachowanego starodrzewu, a w wypadku następowania naturalnych ubytków - uzupełnianie zgodnie z tradycyjnym składem gatunkowym.
	K15 Strefa ochrony komponowanego krajobrazu otwartego (Bizyja - Kochanowice – Lubockie - staw „Stara Brzoza”)	1) wymaga się zachowania czytelnych w krajobrazie historycznych elementów zagospodarowania (spiętrzenia rzek i potoków, stawy, groble, nasypy, kopce itp.), 2) wymaga się zachowania i uzupełniania historycznych zadrzewień (aleje, remizy, pasy wiatrochronne itp.) z uwzględnieniem tradycyjnego składu gatunkowego, 3) wymaga się uporządkowania zieleni, w szczególności zadrzewień, 4) nie dopuszcza się lokalizacji w sąsiedztwie zachowanych historycznych elementów zagospodarowania nowych obiektów nie nawiązujących do nich formą, 5) wskazane przysłonięcie obiektów dysharmonizujących, w sposób uzgodniony z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.
	K16 Dawny folwark Dionisienhof (Bizja)	1) wymaga się zachowania tradycyjnego układu (rozmieszczenia budynków wokół dziedzińca wyznaczonego frontowymi elewacjami budynków sprzed 1939 r.) oraz gabarytów obiektów w wypadku nowych realizacji na terenie strefy, 2) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, 3) wskazane zaakcentowanie zespołu obrzeżnymi nasadzeniami o tradycyjnym składzie gatunkowym, 4) wymaga się uporządkowania zieleni.
	K17 Dawny folwark Glashutte (Szkłarnia)	1) wymaga się zachowania tradycyjnego układu oraz gabarytów obiektów w wypadku nowych realizacji na terenie strefy, wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi.

	K18 Dawny folwark/leśniczówka Mittelvorwerk (Śródlesie)	1) wymaga się zachowania tradycyjnego rozplanowania oraz gabarytów obiektów w wypadku nowych realizacji na terenie strefy, 2) wymaga się konserwacji zachowanych obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi. 3) wymaga się stosowania w nasadzeniach tradycyjnych gatunków i odmian.
	K19 Droga historyczna (tzw. napoleońska)	1) wymaga się zachowania przebiegu drogi w terenie w wypadku prowadzenia prac leśnych, procesów scaleniowych, modernizacji układu komunikacyjnego itp., 2) wymaga się uporządkowania zieleni, w szczególności zadrzewień, 3) wskazane uczytelnienie przebiegu poza terenami zabudowy nasadzeniami o tradycyjnym składzie gatunkowym.
	W1 Cmentarzysko kultury łużyckiej we wsi Pawełki – objęte ochroną ścisłą.	Nie dopuszcza się wszelkiej działalności budowlanej nie związanej bezpośrednio z rewaloryzacją tych terenów.
	OW15-18 Strefy obserwacji archeologicznej (Pawełki, Piaski, Las Śledziona, Szklarnia)	1) dla pojedynczych stanowisk ustala się obszar obserwacji archeologicznej w promieniu 40 m od centrum stanowiska, 2) dla występujących na niewielkim obszarze zgrupowań stanowisk archeologicznych ustala się granice obserwacji archeologicznej zgodnie z rysunkiem planu, 3) nie dopuszcza się prowadzenia w granicach stanowisk takich działań niszczących jak głęboka orka, prace wybierzyskowe i niwelacyjne, 4) działalność inwestycyjna taka jak: melioracje, gazyfikacje, prace wod-kan, energetyczne, teletechniczne oraz budowlane, mogą być warunkowo dopuszczone wyłącznie po uzgodnieniu z organem właściwym w sprawach ochrony zabytków.
GMINA KONOPIKA	B17 Dawny folwark w Aleksandrii (przysiółek Żabia)	Wymaga się zachowania i użytkowania bez zmian przyległych obszarów rolnych i leśnych.
GMINA KOSZĘCIN	A2	Wymaga się wypełniania zaleceń konserwatorskich zarówno w granicach, jak i otoczeniu strefy.

	Dawny folwark w Cieszowej - ścisła ochrona konserwatorska	Wszelka działalność inwestycyjna, zmiana użytkowania i zagospodarowania zabytków w obrębie strefy wymaga zezwolenia WKZ.
	B18 Cmentarz katolicki przy zabytkowym kościełku w Cieszowej	1) wymaga się zachowania historycznego układu cmentarza, 2) nie dopuszcza się usuwania starodrzewu, poza drzewami suchymi, chorymi i zagrażającymi bezpieczeństwu, 3) wymaga się zachowania zabytkowych obiektów architektonicznych. 4) wymaga się pozostawienia „ <i>in situ</i> ” historycznych nagrobków (powstałych przed 1939 r. lub innych wybranych), 5) wymaga się otoczenia terenu zielenią osłonową, 6) wymaga się uzgadniania wszelkich prac konserwatorskich z WKZ.
	B19 Cmentarz żydowski w Cieszowej	1) wymaga się zachowania bramy i istniejących macew, 2) postulat ogrodzenia cmentarza i umieszczenia tablicy informacyjnej w porozumieniu z gminą żydowską, Komisją Rabiniczną do Spraw Cmentarzy lub Fundacją Ochrony Dziedzictwa Żydowskiego.
GMINA PRZYSTAJŃ	B20 Zespół młyna wodnego w Klucznie	1) wymaga się konserwacji obiektów zgodnie z wytycznymi konserwatorskimi, 2) wymaga się dostosowania charakterem (sposób usytuowania, bryła, materiały) ewentualnych nowych inwestycji w sąsiedztwie obiektów istniejących, 3) postulat zachowania istniejącego starodrzewu.
	OW19 Strefa obserwacji archeologicznej	Obowiązuje zgłaszanie organowi właściwemu w sprawach ochrony zabytków wszelkich prac ziemnych (poza normalnymi zabiegami agrotechnicznymi) oraz zadrzewień i prowadzenie ich pod nadzorem archeologicznym

Załącznik nr 5
do planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”

ZASIĘG TERYTORIALNY POSZCZEGÓLNYCH OBSZARÓW I PODOBSZARÓW REALIZACJI DZIAŁAŃ OCHRONNYCH ORAZ STREF I PODSTREF FUNKcjONALNYCH

OKREŚLENIE ZAKRESU PRAC ZWIĄZANYCH Z OCHRONĄ PRZYRODY I KSZTAŁTOWANIEM KRAJOBRAZU

DR – obszar krajobrazu naturalno-kulturowego i naturalnego doliny Liswarty o najwyższych rygorach ochronnych	
Preferowane działania ochronne	Utrzymanie walorów przyrodniczych krajobrazu otwartego, ochrona zmienności widokowej wynikającej z różnorodności pokrycia terenu (mozaiki krajobrazowej), utrzymywanie funkcji korytarza ekologicznego.
Charakterystyka i główne walory Obszaru	Obejmuje wcięta w dno niecki dolinę Liswarty (korytarz ekologiczny i główna oś hydrograficzna Parku). Rzeka płynie doliną o zmiennej szerokości (od kilkudziesięciu do kilkuset metrów) w otoczeniu lasów i łąk, a jej dno jest obniżone w stosunku do okolicznych wzniesień o 30-70 m. Stopień przekształcenia krajobrazu jest niewielki, a rzeka, mimo iż na dużych odcinkach została niegdyś uregulowana, uległa częściowej renaturyzacji. Na przeważającej części doliny brak zainwestowania technicznego i zabudowy poza kilkoma miejscowościami (Boronów, Lisów, Tanina, Niwki,). W krajobrazie dominują rozległe łąki urozmaicone niewielkimi zachowanymi enklawami lasów łęgowych.
Zalecenia do prac przygotowawczych– umożliwiające określenie proponowanych zabiegów ochronnych i miejsc ich realizacji	Zaleca się: • zachowanie i ochronę fragmentów lasów łęgowych i grądowych, • przywracanie tradycji gospodarki łąkarskiej na łąkach wilgotnych i świeżych, • ograniczanie budowy stawów hodowlanych oraz innych form zagospodarowania mogących istotnie zmieniać stosunki wodne, • zachowanie dalekich widoków i panoram poprzez koszenie podrostów drzew (panorama z mostu w Taninie w kierunku Braszczoka, z drogi przez Łębki i Kamińsko w kierunku Liswarty), stawianie platform w punktach widokowych (na terenie kompleksu stawów i bagien między Hadrą i Boronowem), • zachowanie istniejących w krajobrazie historycznych elementów zagospodarowania (grole, stawy, spiętrzenia potoków, młyn w Klucznie, aleje drzew, pasy zadrzewień), • opracowanie programu retencji przy uwzględnieniu zasady maksymalnej akumulacji wód, • modernizację infrastruktury technicznej polegającą na minimalizacji ingerencji w krajobraz (linie podziemne).
	Wyklucza się: • wprowadzania nowej zabudowy, w tym rekreacyjnej (poza wyznaczonymi terenami dopuszczalnego osadnictwa) z wyjątkiem niezbędnych obiektów hydrotechnicznych, dróg i infrastruktury technicznej oraz obiektów rekreacji nadwodnej, • wykluczenie możliwości przekształcania łąk w grunty rolne,

	• przesłaniania osi widokowych, • przekształcania łąk w grunty rolne, • dopuszczania do eksploatacji kruszywa • lokalizowania obiektów lub prowadzenia gospodarki (w tym rolnej) zagrażającej środowisku wodnemu i gruntowo-wodnemu, • wprowadzania większych areatów zalesień.
N – obszar krajobrazu naturalnego o najwyższych rygorach ochronnych	
Preferowane działania ochronne	Działania na rzecz utrzymania bioróżnorodności i walorów przyrodniczych oraz ochrona istniejących „dzikich” krajobrazów poprzez eliminację dysharmonijnego zainwestowania, ochronę prawną (powoływanie nowych obiektów chronionych), ochronę rzeźby terenu (eliminacja wszelkich inwestycji niszczących powierzchnię ziemi), ograniczenia w gospodarce leśnej oraz przywrócenie terenom zdegradowanym ich utraconych walorów widokowych.
Charakterystyka i główne walory Obszaru	Obejmuje tereny najcenniejsze z punktu widzenia ochrony przyrody Parku i jego bioróżnorodności, pozbawione lub prawie pozbawione elementów zagospodarowania. Są to tereny najcenniejsze krajobrazowo o charakterze “dzikiej przyrody” (krajobraz leśny wyróżniający się różnorodnością gatunkową drzewostanów, obecnością starodrzewów, urozmaiconą rzeźbą terenu, małymi naturalnymi dolinkami rzecznyymi, śródleśnymi łąkami, torfowiskami i bagnami), o dużej różnorodności krajobrazów i wewnątrz krajobrazowych. - N1 - lasy ze starodrzewiem i obszary leśno-torfowiskowe na płd.-wschód od miejscowości Zborowskie, z rezerwatem „Łęg nad Młynówką”, użytkiem ekologicznym „Brzoza” i cennymi przyrodniczo obszarami „Lubocki łęg” oraz „Staw Chmielok”, - N2 lasy ze starodrzewiem na północ i wschód od doliny Liswarty i miejscowości Łebki w kierunku Herbów, z rezerwatami „Cisy w Łebkach”, „Cisy nad Liswartą”, obszarami cennymi „Łąki Czarna Smuga” i „Szerokie Bagna”, - N3 kompleks leśny na południe od Lisowa ze starodrzewiem, cennym przyrodniczo obszarem „Kochanowicki Grąd” i przylegającymi podmokłymi łąkami, - N4 lasy na północny wschód od doliny Liswarty od stawów Piłka do miejscowości Niwy ze starodrzewiem, pomnikami przyrody, rezerwatem „Rajchowa Góra”, użytkiem ekologicznym „Jeziorko”, cennymi przyrodniczo obszarami „Rozlewiska bobrowe pod Górą Wilczarnia”, „Łęgi i grądy koło Zump”, „Bagna Kierzkowskie”, stawy i bagna „Piłka”, „Łąki z mieczykiem” koło Zump, „Stawy i Bagna Hadra”, - N5 obszar leśny na południe od linii kolejowej Herby-Trzepizury i na na półn-wschód od Aleksandrii - starodrzew, rzeźba terenu, użytek ekologiczny „Bagienko w Pietrzakach”

Zalecenia do prac przygotowawczych – umożliwiające określenie proponowanych zabiegów ochronnych i miejsc ich realizacji	Zaleca się: • przeciwdziałanie niekorzystnym dla wilgotnych siedlisk zmianom stosunków wodnych oraz renaturyzację przesuszonych siedlisk podmokłych, np. w uroczysku Lubocki Łęg, w okolicy użytku ekologicznego „Brzoza”, lasów i łąk „Osiczyna”, „Szerokiego Bagna” i „Łąk Kochanowickich”, lasów i łąk zwanych „Czarna Smuga” w okolicy Łebków, na obszarze przyległych łąk Olszyna (Nieporne), lasów i łąk nad Rudną w okolicy Lipowca, na płd. od Boronowa w Nadl. Koszęcin, lasów i łąk na południe od Zborowskiego w Nadl. Herby i Lubliniec, • objęcie ochroną formalną proponowanych rezerwatów przyrody i użytków ekologicznych, • wykaszanie łąk i usuwanie samosiewów we wnętrzach krajobrazowych (polany leśne, wilgotne łąki i mokradła, dolinki śródleśnych cieków wodnych), • zachowanie drzewostanów ponad 100-letnich i drzew dziuplastych, • budowę platform w wyznaczonych punktach widokowych dla zabezpieczenia panoram zagrożonych zarastaniem, • ochronę reliktów eksploatacji rud żelaza (na północ od wsi Zumpy). Wyklucza się: • zalesiania (w tym zwłaszcza polan leśnych) poza wyznaczonymi w planie obszarami wskazanymi do dolesienia, • zalesiania wzniesień będących punktami widokowymi - przestaniania osi widokowych, • wprowadzania zabudowy, z wyjątkiem obiektów służących czynnej ochronie przyrody oraz niezbędnych obiektów infrastruktury technicznej, która nie powinna stwarzać agresywnych dominant krajobrazowych, • eksploatacji kruszywa, • wprowadzania zabudowy poza wyznaczonymi w planie terenami dopuszczalnego osadnictwa; na terenach osad leśnych dopuszcza się ekstensywną zabudowę rekreacyjną dopasowaną do tradycyjnego stylu budownictwa i lokalnego krajobrazu.
NK - obszar krajobrazu naturalnego i naturalno-kulturowego o wysokich rygorach ochronnych	
Preferowane działania ochronne	Zabezpieczenie przed nadmierną antropopresją istniejących walorów przyrodniczych i krajobrazowych, przywrócenie miejscom zdegradowanym ich dawnych walorów, ograniczanie zabudowy.
Charakterystyka i główne walory Obszaru	Tereny o krajobrazie leśnym poza strefą o najwyższych walorach, obszary brzegowe lasów oraz narażone na antropopresję, sąsiadujące z terenami intensywnie użytkowanymi. Tereny o harmonijnym krajobrazie rolniczo-leśnym i łąkowym poza zabudowaniami wsi i osad, obszary stawów rybnych wraz z terenami przylegającymi i elementami ekstensywnego zagospodarowania, dolinki niedużych cieków wodnych; tereny rekreacyjno-turystyczne potencjalnie przydatne do rozwoju ekstensywnego gospodarowania i działalności

	turystyczno-wypoczynkowej. Użytek ekologiczny „Żwirowiska w Cieszowej”.
Zalecenia do prac przygotowawczych– umożliwiające określenie proponowanych zabiegów ochronnych i miejsc ich realizacji	Zaleca się: • ochronę istniejącej mozaiki krajobrazów - utrzymanie tradycyjnych sposobów gospodarowania, • ograniczanie usuwania starych drzew wśród pól i w zagrodach oraz w zespołach najstarszych drzewostanów, • wykaszanie łąk we wnętrzach krajobrazowych, • uporządkowanie i zagospodarowanie dydaktyczno-rekreacyjne terenu użytku ekologicznego „Żwirowiska w Cieszowej”, • ochronę i rewaloryzację starych zabudowań oraz krzyży i kapliczek - zgodnie z tradycyjnym stylem budownictwa regionalnego; nowoprojektowana zabudowa powinna mieć atrakcyjną, zgodną z zalecanym stylem budownictwa tradycyjnego, formę i kompozycję zapewniającą harmonię i ład przestrzenny, • ochronę krajobrazu kulturowego wsi Bogdała, • ochronę zespołu leśniczówki Lubockie oraz dawnego folwarku w Szklarni, • modernizację infrastruktury technicznej polegającą na minimalizacji ingerencji w krajobraz (linie podziemne), • budowę platform widokowych w punktach widokowych, • zachowanie i odpowiednie zabezpieczenie fortyfikacji polowych z okresu II wojny światowej na północ od Herbów. Wyklucza się: • usuwania drzew przy drogach oraz niszczenia ich naturalnego pokroju, • zalesiania nieużytków porolnych poza wskazanymi w planie miejscami oraz polan śródleśnych będących wnętrzami widokowymi, np. kompleksów łąkowo-bagiennych na południe od Pajdowej Góry (Aleksandria II), • lokalizowania dysharmonijnych (agresywnych) obiektów budowlanych (mieszkaniowych, przemysł. i rolniczych) oraz infrastruktury techn., jak linie energetyczne, maszty telefonii komórkowej.
K 1 - obszar krajobrazu kulturowego o najwyższych rygorach ochronnych	
Preferowane działania ochronne	Zachowanie i uczytelnienie historycznych układów przestrzennych wsi i osad, przywrócenie im utraconych walorów krajobrazowych i estetycznych, przywracanie zespołom dworsko-parkowym utraconych walorów krajobrazowych.
Charakterystyka i główne walory Obszaru	Obszary wsi o historycznych układach przestrzennych lub z ich widocznymi pozostałościami, z zabytkami i starymi, stylowymi zabudowaniami, założeniami dworsko-parkowymi o potencjalnie najwyższych walorach krajobrazowych. Wsie: Boronów, Cieszowa, Mochała -Hadra, Kochanowice, Chwostek, Lisów, Braszczok, Herby, Kalina, Olszyna, Zborowskie. Tereny rekreacyjno-turystyczne oraz obszary wsi letniskowych o istniejących bądź potencjalnych najwyższych walorach krajobrazowych: Kamińsko, Łebki, Stasiowe, Braszczok, Pawełki, Kalina, Olszyna, Jałowce, Zumpy, Niwy -Tanina, Brasowe, Drapacz, Lisów-Kolonia, Kierzki, Pietrzaki, Aleksandria, Okrąglik, Dębowa Góra.

Zalecenia do prac przygotowawczych – umożliwiające określenie proponowanych zabiegów ochronnych i miejsc ich realizacji	Zaleca się: • podniesienie walorów kompozycyjnych i architektonicznych istniejącej zabudowy letniskowej i mieszkaniowej (przebudowa, konserwacja, remont), • propagowanie zbliżonego do tradycyjnego stylu budownictwa letniskowego i mieszkaniowego; nowo projektowana zabudowa powinna mieć atrakcyjną formę i kompozycję zapewniającą harmonię i ład przestrzenny, dobrze wpisując się w lokalny krajobraz, • utrzymanie lub rekonstrukcję tradycyjnego układu przestrzennego wsi, • rewaloryzację i renowację starych domów, • rewaloryzację założeń dworsko-parkowych (Cieszowa, Hadra, Kochanowice), • zachowanie historycznych układów zabytkowych cmentarzy, konserwację zabytkowych obiektów cmentarnych, ogrodzeń i nagrobków oraz starodrzewów (Boronów, Cieszowa, Zborowskie, Lisów, Kochanowice, Olszyna, Mochała), • konserwację starodrzewów w pozostałościach parków zabytkowych (Cieszowa, Hadra, Lisów, Mochała, Kochanowice, Aleksandria II), • ochrona historycznych zadrzewień przydrożnych (Boronów, Hadra, Mochała,) poprzez: ograniczenie usuwania drzew (również w przypadku modernizacji dróg), uzupełnianie i odtwarzanie zadrzewień zgodnie z tradycyjnym składem gatunkowym, • ochrona punktów widokowych, kapliczek, krzyży, starych drzew w zagrodach, • przeciwdziałanie niewłaściwemu użytkowaniu obiektów zabytkowych i degradacji ich otoczenia, w tym zwłaszcza lokalizacji wyrobisk, • tworzenie stref izolacyjnych, np. pasy zieleni, szpalerów drzew i krzewów wokół istniejących obiektów negatywnie wpływających na krajobraz, • ochronę zadrzewień przydrożnych, w tym zabytkowych alei i starych nasadzeń przyulicznych, • modernizację infrastruktury technicznej polegającą na modernizacji ingerencji jej obiektów w krajobraz (linie podziemne). Nie zaleca się: • lokalizowania dużych i uciążliwych obiektów usługowych i infrastruktury technicznej, • usuwania starodrzewów w parkach zabytkowych, • przekształcania historycznie ukształtowanych układów przestrzennych (dróg i rozplanowania zabudowy).
K 2 - obszar krajobrazu kulturowego o wysokich rygorach ochronnych	
Preferowane działania	Ochrona i zabezpieczenie istniejących walorów krajobrazowych obszaru, harmonijne kształtowanie krajobrazu wsi

ochronne	i krajobrazu rolniczego, ochrona panoram i wnętrz widokowych.
Charakterystyka Obszaru	Obszary wsi i osad poza strefą o najwyższych rygorach ochronnych, o układach osadniczych wymagających poprawy ładu przestrzennego; obszary użytkowane rolniczo – pola i łąki poza strefą zabudowań wiejskich.
Zalecenia do prac przygotowawczych– umożliwiające określenie proponowanych zabiegów ochronnych i miejsc ich realizacji	Zaleca się: • propagowanie zbliżonego do tradycyjnego stylu budownictwa letniskowego i mieszkaniowego, • przebudowę, konserwację i remont budynków, • rewaloryzację i renowację starych domów z zachowaniem ich walorów architektonicznych, • tworzenie stref izolacyjnych (np. pasy zieleni, szpalery drzew i krzewów) wokół obiektów negatywnie wpływających na krajobraz, • zachowanie układu przestrzennego zespołu zabudowy z lat 30. i 40. XX w. oraz dawnego cmentarza ewangelickiego w Molnej, • modernizację infrastruktury technicznej polegającą na minimalizacji ingerencji w krajobraz (linie podziemne), • wprowadzenie zadrzewień śródpolnych. Nie zaleca się: • wprowadzania dysharmonizujących widok okalnego krajobrazu elementów architektonicznych w okolicach cmentarza ewangelickiego w Molnej, • likwidacji istniejących zadrzewień i zakrzewień śródpolnych.
D – obszary o krajobrazie zdegradowanym lub zagrożonym degradacją wymagające rekultywacji lub izolacji	
Preferowane działania ochronne	Podniesienie walorów krajobrazowych miejsc zdegradowanych lub przywrócenie istniejących wcześniej na danym terenie walorów; osłanianie obiektów agresywnych i dysharmonijnych w krajobrazie.
Charakterystyka Obszaru	Obszary zdegradowane widokowo lub zagrożone degradacją wymagające rekultywacji lub izolacji: - obszary przemysłowe: Herby, Lisów, Boronów „Naftobaza”, Kochanowice, Mochała, Olszyna-Jałowce (magazyny), - duże obiekty produkcji hodowlanej (fermy lub obory): Zborowskie-Kopanina, Harbułtowice, Mochała, Cieszowa; - tereny nielegalnych wysypisk śmieci wyrobisk piasku i żwiru, składowiska, stacje transformatorowe i inne agresywne w krajobrazie obiekty infrastruktury technicznej.
Zalecenia do prac przygotowawczych– umożliwiające określenie proponowanych	Zaleca się: • poprawę jakości krajobrazu poprzez: – rekultywację terenów zdegradowanych, – tworzenie stref izolacyjnych (np. pasy zieleni, szpalery drzew i krzewów) wokół obiektów negatywnie wpływających na krajobraz,

zabiegów ochronnych i miejsc ich realizacji	• maksymalne wykorzystanie istniejących obiektów majątku trwałego dla nowej aktywności gospodarczej.
	Wyklucza się: • lokalizacji zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów usługowych „wrażliwych” (o wymaganiach dotyczących jakości środowiska takich jak mieszkalnictwo lub wyższych).

Załącznik nr 7
do planu ochrony dla Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”

WYKAZ OBSZARÓW UDOSTĘPNIANYCH DLA CELÓW NAUKOWYCH, EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH, REKREACYJNYCH, AMATORSKIEGO POŁOWU RYB I DLA INNYCH FORM GOSPODAROWANIA ORAZ OKREŚLENIE SPOSOBÓW KORZYSTANIA Z TYCH OBSZARÓW

Obszar udostępnienia	Zakres udostępnienia i sposób jego realizacji
Udostępnienie terenu Parku dla celów naukowych	
Cały teren Parku	Dla celów naukowych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania: 1. powiadomienie i uzyskanie zgody właściciela, zarządcy danego obiektu lub terenu w przypadku prowadzenia badań na terenie Parku, 2. współdziałanie instytucji i osób prowadzących badania naukowe z dyrektorem Zespołu Parków Krajobrazowych Województwa Śląskiego oraz innymi jednostkami sprawującymi nadzór nad obszarami badań oraz wynikających z nich wniosków końcowych, za zgodą autorów oraz zachowaniem i poszanowaniem praw autorskich wynikających z odrębnych przepisów.
Udostępnianie terenu Parku do celów edukacyjnych	
Cały teren	Dla celów edukacyjnych udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się

Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.	następujące sposoby korzystania: 1. tworzenie infrastruktury terenowej jak: wieże i platformy widokowe, które umożliwiają prowadzenie obserwacji przyrodniczych, zwłaszcza ptaków, uzupełnionych tablicami dydaktycznymi, po uzyskaniu zgody właściciela, zarządcy lub osoby sprawującej nadzór, 2. prowadzenie edukacji związanej z czynną ochroną przyrody i krajobrazu, która polega na włączeniu uczestników w działania na rzecz przywracania lub utrzymywania walorów przyrodniczych, kulturowych i turystycznych, w tym również inwentaryzacje przyrodnicze oraz projektowanie, wykonywanie i konserwacja ścieżek edukacyjnych, szlaków turystycznych oraz inne prace, 3. prowadzenie aktywnej edukacji historycznej polegającej na uczestnictwie w rekonstrukcji ważnych wydarzeń historycznych, 4. uczestnictwo w działaniach mających na celu podnoszenie świadomości w zakresie ochrony przyrody i środowiska, w tym szkoleniach, akcjach edukacyjnych.
Udostępnianie terenu Parku dla celów rekreacyjno-turystycznych	
Cały teren Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.	Dla celów turystycznych i rekreacyjnych oraz amatorskiego połowu ryb, udostępnia się cały obszar Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej oraz określa się następujące sposoby korzystania: 1. zaleca się na terenie Parku rozwijanie następujących form turystyki i rekreacji: a) turystyka poznawcza (krajoznawcza), w tym przyrodnicza, kulturowa i historyczna, b) turystyka aktywna, w tym piesza i rowerowa, a przy sprzyjających warunkach – narciarska (nizinna), c) agroturystyka (wypoczynek na terenach wiejskich), d) rekreacja związana z wypoczynkiem na działkach rekreacyjnych, e) rekreacja na terenach leśnych (spacery, zbieranie grzybów i owoców runa leśnego), f) specjalistyczne formy rekreacji (m.in. wędkarstwo, jeździectwo po wyznaczonych szlakach), 2. dopuszcza się do amatorskiego połowu ryb na wszystkich zbiornikach oraz ciekach wodnych, które stanowią własność Skarbu Państwa, z wyjątkiem akwenów wyłączonych z użytkowania rybackiego na podstawie przepisów, 3. dopuszcza się biwakowanie jedynie w miejscach do tego wyznaczonych lub po uzyskaniu zgody właściciela lub zarządcy terenu w innych miejscach, przy przestrzeganiu przepisów odrębnych, 4. utrzymuje się przebieg istniejących szlaków turystyki pieszej, rowerowej oraz ścieżek edukacyjnych oraz zaleca się ich renowację i uzupełnienie elementami infrastruktury terenowej, 5. dopuszcza się zmiany w przebiegu istniejących już szlaków turystycznych i ścieżek edukacyjnych, wszędzie tam gdzie wymagane jest ograniczenie negatywnego wpływu ruchu turystycznego na środowisko, 6. do rekreacji konnej zaleca się wyznaczenie w sposób nie oddziałujący negatywnie na przyrodę osobnych tras, które nie będą kolidować z trasami rowerowymi i pieszymi,

	7. zaleca się rozwój szlaków turystycznych wraz z elementami zagospodarowania edukacyjnego, takimi jak: tablice i drogowskie informacyjne oraz elementy małej architektury np: wieże widokowe, pomosty, kładki, w miejscach nie kolidujących z walorami przyrodniczymi Parku, 8. zaleca się rozwój bazy noclegowej i gastronomicznej, parkingów oraz innych elementów infrastruktury turystycznej przy jednoczesnej likwidacji elementów stanowiących dysharmonię w krajobrazie, 9. nakazuje się oznakowanie dróg leśnych znajdujących się w Parku znakami zakazu ruchu dla pojazdów spalinowych, w tym głównie quadów i motocykli krosowych, 10. wymaga się ograniczenia ruchu turystycznego w bezpośrednim sąsiedztwie najcenniejszych przyrodniczo, nie udostępnionych obszarów.
Udostępnianie terenu Parku dla celów zaspokojenia potrzeb realizacji inwestycji, prowadzenia działalności gospodarczej i zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych	
Strefy MN, PP, ML	1. Dla celów rozwoju zainwestowania udostępnione zostały obszary wskazane w strefie osadniczej w skład których wchodzi: a) tereny aktywności gospodarczych PP (postuluje się ograniczenie lokalizacji większych przedsięwzięć gospodarczych, produkcyjnych, bazowych, składowych itp. na dotychczas nie zainwestowanych terenach), b) pozostałe tereny osadnicze, określone tu ogólnie jako wielofunkcyjne, głównie mieszkaniowe i usługowe MN, 2. tereny z indywidualną zabudową rekreacyjną oraz innymi formami zagospodarowania rekreacyjnego, sportowego i turystycznego (w tym z bazą noclegową) ML.
Udostępnianie terenu Parku pod gospodarkę leśną i rolną	

Cały teren Parku, o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej.	1. Dla celów gospodarki leśnej udostępniony został cały teren Parku o ile przepisy odrębne nie stanowią inaczej. Informacje dotyczące zaleceń do sposobu użytkowania obszarów wymieniono w zaleceniach szczegółowych stref: N (1-5) i NK. Główne zasady ochrony siedlisk leśnych: a) zachowanie w stanie nienaruszonym śródleśnych bagien, trzęsawisk, moczarów, torfowisk, mszarów i wrzosowisk wraz z ich florą i fauną w celu ochrony pełnej różnorodności przyrodniczej, b) przywrócenie, w miarę możliwości, naturalnych stosunków wodnych na wszystkich osuszonych w przeszłości siedliskach wilgotnych i bagiennych, c) odtwarzanie ekosystemów zdegradowanych poprzez przebudowę drzewostanów i wykorzystanie sukcesji naturalnej w celu stworzenia układów zbliżonych do naturalnych, d) formowanie strefy ekotonowej na obrzeżach lasów oraz wprowadzenie urozmaiconego składu gatunkowego drzew i krzewów na obrzeżach linii, dróg i potoków, e) poprawa uwodnienia siedlisk i zachowanie, w dolinach Liswarty i Potoku Jeżowskiego pod kątem maksymalizacji funkcji dla których uznane zostały za ochronne, f) włączenie do gospodarstwa specjalnego lasów siedlisk bagiennych (Bb, BMb, LMb, Ol i OIJ), g) każdorazowe prowadzenie zabiegów pielęgnacyjnych, jak również czynności związanych z pozyskaniem i zrywką drewna, powinno gwarantować maksymalne ograniczenie szkodliwego wpływu na glebę i drzewostan, w tym celu należy prawidłowo wytyczać sieć szlaków zrywkowych, h) w miejscach łanowego lub masowego występowania gatunków chronionych lub też licznych stanowisk rozproszonych w danym terenie należy w miarę możliwości ograniczać zabiegi gospodarcze do niezbędnych cięć sanitarnych oraz czynności hodowlanych i ochronnych, i) podczas cięć (czyszczenia, trzebieże) należy dążyć do stopniowego usunięcia z drzewostanów, we wszystkich wydzieleniach, gatunków obcego pochodzenia geograficznego, zwłaszcza wykazujących tendencje do rozprzestrzeniania; do tej grupy gatunków należą: czeremcha amerykańska, dąb czerwony, robinia akacjowa, sosna Banksa, sosna czarna i klon jesionolistny. 2. Dla celów gospodarki rolnej udostępnia się tereny wyznaczone w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego i studiach uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego obowiązujących w dniu wejścia w życie uchwały, zgodnie z ewidencją gruntów.
---	--